

Objavljivanje podataka i informacija

NLB Banke a.d. Banja Luka

na 31.12.2019. godine

Banja Luka, juni 2020. godine

Sadržaj

1.	Opšte informacije o Banci.....	3
2.	Vlasnička struktura Banke i članovi organa upravljanja.....	4
3.	Politika naknada	6
4.	Strategija i politike za upravljanje rizicima Banke	8
5.	Kapital	27
6.	Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala	32
7.	Zahtjevi za likvidnost	41
8.	Izloženost po osnovu vlasničkih ulaganja Banke.....	44
9.	Kamatni rizik u bankarskoj knjizi.....	44
10.	Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala - ICAAP	51
11.	Postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti - ILAAP	54
12.	Podaci o bankarskoj grupi	55
13.	Založena i nezaložena imovina Banke	55
	Skraćenice	56

U skladu sa članom 180. Zakona o bankama Republike Srpske i Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske o objavljivanju podataka i informacija banke („Službeni glasnik RS“ broj 89/2017), te Procedurama za objavljivanje podataka i informacija Banke, NLB Banka a.d. Banja Luka objavljuje podatke i informacije koji se odnose na stanje sa datumom 31.12.2019. godine.

1. Opšte informacije o Banci

NLB Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Banka), sa sjedištem u Banjoj Luci, Ulica Milana Tepića br. 4, je članica NLB Grupe.

Poslovno ime i sjedište

NLB Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Banka) osnovana je kao akcionarsko društvo i u sudskom registru kod Okružnog privrednog suda Banja Luka, u ulošku broj 3-31-00, upisana je pod poslovnim imenom:

*NLB Banka a.d. Banja Luka, sjedište: Ulica Milana Tepića broj 4, Banja Luka
(u daljem tekstu: Banka)*

Banka posluje u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske, Zakonom o privrednim društvima i drugim relevantnim zakonima, na principima likvidnosti, sigurnosti i profitabilnosti.

Organizaciona struktura i organizacioni dijelovi

Organi upravljanja Bankom su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava Banke.

Organizaciona struktura Banke podrazumijeva poslovanje putem organizacionih jedinica (sektora i službi), te poslovnih jedinica (filijale, ekspoziture, šalteri).

Kao organizacione jedinice uspostavljeni su: Sekretarijat i pravni poslovi, Služba za usklađenost poslovanja, Služba za internu reviziju, Služba za strateško upravljanje rizicima, Služba za upravljanje ljudskim resursima i organizaciju, Služba za investicije, nabavku, sigurnost i opšte poslove, Služba za upravljanje projektima i poslovnim procesima i Služba za Marketing i PR, Sektor za poslovanje sa stanovništvom, Sektor za poslovanje sa srednjim i velikim preduzećima, Sektor za razvoj proizvoda, podršku prodaji i zastupanje u osiguranju, Sektor za upravljanje sredstvima, Sektor za kreditne analize, Sektor za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom, Sektor za finansijsko upravljanje i kontroling, Sektor za platne sisteme i podršku poslovanju i Sektor za upravljanje informacionim tehnologijama.

Banka je toku 2019. godine svoje poslovanje obavljala u 52 poslovne jedinice na području Republike Srpske i jednom poslovnom jedinicom na području Brčko Distrikta BiH. Lokacije poslovnih jedinica Banke javno su objavljene na web-stranici <https://www.nlb-rs.ba/stanovnistvo/nlb-svi-putevi-do-banke/nlb-poslovnice/>

Osnovne djelatnosti

Banka je registrovana za obavljanje djelatnosti primanja i polaganja depozita ili drugih povratnih sredstava; davanja kredita; izdavanja garancija i svih oblika jemstva; usluga unutrašnjeg i međunarodnog platnog prometa i prenosa novca, u skladu sa posebnim propisima; kupovina i prodaja strane valute i plemenitih metala; izdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (uključujući platne kartice, bankarske čekove); druge poslove za koja je ovlaštena zakonom i pomoćne poslove koji su povezani sa navedenim poslovima.

U skladu sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti i registru poslovnih subjekata po djelatnostima u Republici Srpskoj i Uredbom o klasifikaciji djelatnosti Republike Srpske, djelatnosti Banke iz prethodnog stava razvrstavaju se na sljedeće podrazrede, kako slijedi:

- 64.19 Ostalo novčano poslovanje
- 64.91 Finansijski zakup (lizing)
- 64.92 Ostalo odobravanje kredita
- 64.99 Ostale finansijske uslužne djelatnosti osim osiguranja i penzionih fondova
- 66.12 Posredovanje u poslovima sa hartijama od vrijednosti
- 66.19 Ostale pomoćne djelatnosti u finansijskim uslugama, osim osiguranja i penzionih fondova
- 68.10 Kupovina i prodaja sopstvenih nekretnina
- 68.20 Iznajmljivanje i poslovanje sopstvenim nekretninama ili nekretninama uzetim u zakup (lizing)
- 66.22 Djelatnost zastupnika i posrednika u osiguranju

Banka ima pravo obavljanja svih poslova spoljnotrgovinskog prometa u okviru i za potrebe registrovane djelatnosti.

2. Vlasnička struktura Banke i članovi organa upravljanja

Vlasnička struktura

U skladu sa Izveštajem iz knjige akcionara na dan 31.12.2019. godine Banka ima samo jednog akcionara koji ima 5% ili više učešća u kapitalu ili glasačkim pravima Banke :

Vlasnička struktura			
Red. br.	Ime/naziv akcionara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu (redosljed po veličini učešća)	% učešća	
		Obične akcije	Prioritetne akcije
1.	Nova Ljubljanska Banka d.d. Ljubljana	99.853233	---

Banka ima emitovane samo obične akcije, nema emitovanih prioritetnih akcija.

Članovi Nadzornog odbora Banke

Skupština Banke formirala je Nadzorni odbor, koji na dan 31.12.2019. godine čine:

Članovi Nadzornog odbora Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljena)
1.	Blaž Brodnjak, predsjednik	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
2.	Boštjan Kovač, zamjenik predsjednika	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
3.	Igor Zalar, član	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
4.	Ayda Šebić, član (nezavisni član)	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
5.	Dragan Kovačević, član (nezavisni član)	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/

Članovi Uprave Banke

Nadzorni odbor imenovao je članove Uprave Banke, čiji su članovi na dan 31.12.2019. godine:

Članovi Uprave Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljena)
1.	Radovan Bajić, predsjednik	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
2.	Marjana Usenik, član	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
3.	Dragan Injac, član	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/

Članovi Odbora za reviziju

Nadzorni odbor formirao je Odbor za reviziju Banke, čiji su članovi na dan 31.12.2019. godine:

Članovi Odbora za reviziju	
Red. br.	Ime i prezime
1.	Tatjana Jamnik – Skubic, predsjednica
2.	Barbara Deželak, član
3.	Polona Kurtevski, član
4.	Nikolina Lilek, član
5.	Zoran Blagojević, član

Članovi Odbora za reviziju održavaju sastanke najmanje jednom kvartalno, a po potrebi i češće. Odbor za naknade, Odbor za imenovanje i Odbor za rizike nisu uspostavljeni u Banci, te zadatke navedenih odbora izvršava Nadzorni odbor.

Organizacija funkcije interne revizije

Nadzorni odbor Banke uspostavio je kontrolnu funkciju interne revizije i za rukovodioca kontrolne funkcije interne revizije, odnosno za šefa Službe interne revizije, imenovao je diplomiranog ekonomistu Zdravu Kovačević, te utvrdio naknadu za njen rad.

Kontrolna funkcija interne revizije formirana je kao posebna organizaciona jedinica, pod nazivom Služba interne revizije, funkcionalno i organizaciono nezavisna od aktivnosti koje revidira i od drugih organizacionih dijelova Banke, sa svim ovlaštenjima koja su propisana Statutom Banke, Odlukom Agencije za bankarstvo o sistemu unutrašnjih kontrola, te Zakonom o bankama Republike Srpske.

Vanjski revizor Banke

Privredno društvo Ernst&Young d.o.o. Sarajevo obavilo je reviziju finansijskih izvještaja Banke za godinu završenu na dan 31.12.2019. godine, kao i reviziju informacionih sistema Banke za 2019. godinu.

Politike za izbor i procjenu članova organa upravljanja Bankom

Skupština Banke usvojila je Politiku i procedure za izbor i procjenu ispunjenosti uslova za članstvo u Nadzornom odboru i samoprocjenu rada Nadzornog odbora, a Nadzorni odbor Banke usvojio je Politike i procedure za izbor i procjenu ispunjenosti uslova za članove Uprave Banke (u daljem tekstu : Politike). Navedenim Politikama, u skladu sa Zakonom o bankama RS i Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske o procjeni članova organa Banke, propisuju se:

- kriterijumi i postupci za procjenu predloženih i izabranih, odnosno imenovanih članova organa Banke u smislu da li imaju dobar ugled i dovoljno iskustva za obavljanje funkcije člana organa Banke,
- mjere koje Banka primjenjuje u slučajevima kada lica iz prethodne alineje nisu podobna za obavljanje funkcije.

Banka u skladu sa Politikama ima primarnu odgovornost za obavljanje inicijalne i kontinuirane procjene članova organa Banke i to u sljedećim slučajevima:

- prije podnošenja zahtjeva za izdavanje prethodne saglasnosti Agencije za bankarstvo Republike Srpske za izbor, odnosno imenovanje novih članova organa Banke,
- u toku obavljanja funkcije izabраниh, odnosno imenovanih članova organa Banke, najmanje jednom godišnje i
- u drugim slučajevima za koje Banka procijeni da su relevantni za obavljanje funkcije člana organa Banke.

3. Politika naknada

Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju Politike naknada

Politika naknada zaposlenih u NLB Banci a.d. Banja Luka je usklađena sa Zakonom o radu, Zakonom o bankama, Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske o politici i praksi naknada zaposlenim u bankama, ostalim zakonskim i podzakonskim aktima, te Pravilnikom o organizaciji.

Saglasnost na Politiku naknada daje Skupština banke, a usvaja je Nadzorni odbor NLB Banke a.d. Banja Luka. Usklađenost Politike provjerava se jednom godišnje.

Funkcija praćenja usklađenosti analizira Politiku naknada i njenu usklađenost sa zakonodavstvom, propisima, internim politikama i načinom preuzimanja rizika, te izvještava Upravu Banke i Nadzorni Odbor o identifikovanim rizicima koji se odnose na usklađenost, odnosno neusklađenost. Izvještaji funkcije praćenja usklađenosti uzimaju se u obzir prilikom usvajanja Politike od strane Nadzornog odbora Banke.

Funkcija interne revizije takođe vrši pregled i utvrđivanje usklađenosti sa regulativom i drugim politikama, procedurama unutar NLB Grupe i Banke, pri čemu se ocjenjuje da li se politika naknada, prakse i procesi sprovode adekvatno, te primjenjuju u skladu sa lokalnom regulativom, principima i standardima.

Informacije o vezi između plate i uspješnosti, tj. o korelaciji između naknada, uspješnosti i rizika za sve zaposlene

Politikom naknada Banka definiše ključne kategorije zaposlenih.

Plata ključnih kategorija zaposlenih se sastoji od:

- a. fiksnog dijela plate, koji je definisan ugovorom o zaposlenju,
- b. varijabilnog dijela plate koji zavisi od uspješnosti poslovanja NLB Grupe ili NLB Banke, uspješnosti organizacionog dijela ključnog zaposlenog, te individualne uspješnosti ključnog zaposlenog.

Odnos između fiksnog i varijabilnog dijela naknada

Odnos između varijabilnog i fiksnog dijela plate se razlikuje zavisno od funkcije koju zaposleni obavlja, a uzimajući u obzir uticaj na prihode, rashode, rizike, poslovnu strategiju, broj zaposlenih u organizacionom dijelu i dr.

Za poslovne funkcije odnos između fiksnog i varijabilnog dijela zarade može biti maksimum 60% : 40%, a za druge ključne zaposlene i nadzorne/kontrolne funkcije 80% : 20%.

Informacije o kriterijima uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na akcije, opcije ili varijabilni dio naknade

Ključnim zaposlenima pripada godišnji varijabilni dio plate na osnovu dostizanja finansijskih i nefinansijskih mjerila uspješnosti u skladu sa odredbama Politike naknada.

Nadzorni odbor određuje ciljeve za Upravu Banke i kontrolne funkcije, a Uprava Banke za ostale zaposlene.

Opis, kriteriji i obrazloženje varijabilnog dijela naknada koji isplaćuje Banka

Odluku o isplati varijabilnog dijela naknade članovima Uprave donosi Skupština Banke. Odluku o isplati naknada na pojedinačnom osnovu članovima Uprave Banke i rukovodiocima kontrolnih funkcija donosi Nadzorni odbor. Odluku za ostale ključne zaposlene donosi Uprava Banke i o tome izvještava Nadzorni odbor.

Varijabilni dio plate ključnim zaposlenima, ukoliko ne prelazi iznos od 100.000,00 KM na godišnjem osnovu, se isplaćuje po sljedećem modelu:

- 50% se isplaćuje nakon potvrđivanja rezultata poslovanja na Skupštini Banke,
- 50% se isplaćuje 3 godine nakon isplate prvog dijela.

Ukupne naknade zaposlenih prema područjima poslovanja i kategorijama

U tabeli ispod prikazana su neto primanja zaposlenih za 2019. godinu po poslovnim područjima:

Poslovno područje	u 000 KM
Poslovanje sa stanovništvom	4,718
Poslovanje sa privredom i investiciono bankarstvo	982
Ostalo	4,528
Ukupno	10,228

Ukupan iznos neto naknada po kategorijama zaposlenih za 2019. godinu prikazan je u tabeli:

Kategorija zaposlenih	u 000 KM
Nadzorni odbor, Uprava banke i Ostalo ključno rukovodstvo	1,717
Ostali radnici	8,511
Ukupno	10,228

Ukupan iznos neto naknada podijeljen na fiksnu i varijabilnu naknadu sa brojem primalaca prikazan je u tabeli:

Vrsta naknade	u 000 KM	Broj primalaca
Fiksna naknada	9,613	531
Varijabilana naknada	615	340
Ukupno	10,228	

Napomena: U ukupan iznos primljenih naknada uključene su i naknade radnika koji su u toku 2019. godine zaključili radni odnos. Podaci o fiksnoj naknadi, osim plate, sadrže i ostala lična primanja - topli obrok, regres, prevoz, osiguranje i otpremnine.

Broj zaposlenih čije naknade iznose 100.000 KM (neto iznos) ili više u finansijskoj godini

U Banci nema zaposlenih čije varijabilne neto naknade iznose 100.000 KM ili više u finansijskoj godini.

4. Strategija i politike za upravljanje rizicima Banke

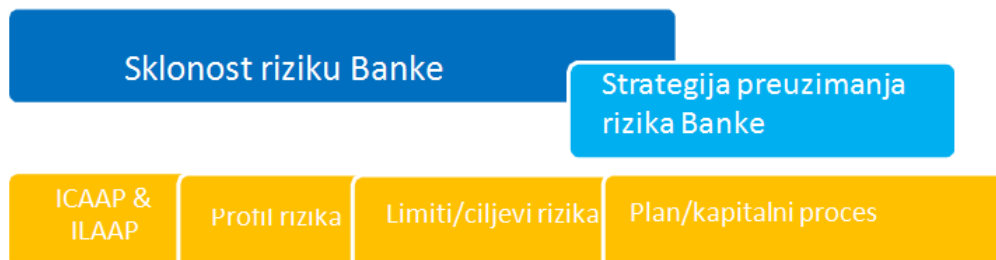
Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima

NLB Banka a.d. Banja Luka posvećuje veliku pažnju upravljanju rizicima i kontinuirano njeguje kulturu rizika, odnosno svijest o rizicima unutar cijele organizacije. Kao članica NLB Grupe, Banka radi u skladu sa usmjerenjima/standardima NLB Grupe. Navedena usmjerenja se prilagođavaju lokalnoj regulativi i uslovima poslovanja na tržištu, nakon čega Banka definiše svoj Risk apetit, to jeste sklonost preuzimanju rizika.

Glavni principi Strategije su sljedeći:

- uzimanje u obzir ključnih pojmova i kriterija sklonosti riziku, sažetih u Risk apetitu;
- uključivanje analize rizika u proces donošenja odluka na strateškom i operativnom nivou, kako bi se spriječilo preuzimanje vrlo nestabilnih izloženosti s potencijalno ekstremno štetnim ishodima;
- oprezno uvođenje i analiza novih proizvoda i bitnih promjena postojećih sa svih risk relevantnih aspekata;
- fokusiranje na diverzifikaciju kako bi se izbjegla velika koncentracija na nivou portfolija;
- optimalno korištenje kapitala i njegova raspodjela među segmentima poslovanja/organizacionim jedinicama;
- vođenje odgovarajuće cjenovne politike prilagođene riziku;
- osiguranje cjelokupne usklađenosti sa internim politikama/pravilima i važećim propisima;
- adekvatan sistem internih kontrola i
- okvir tri linije odbrane.

Okvir za upravljanje rizikom Banke je prikazan na slici ispod:

Na ovaj način Banka posluje uz umjereno konzervativnu politiku preuzimanja rizika i na taj način osigurava dugoročno optimalno poslovanje sa dobiti uz ispunjavanje svih regulatornih zahtjeva.

Strategija je dokument koji određuje materijalne principe i orijentacije preuzimanja rizika u sljedećim segmentima poslovanja Banke:

- kreditiranje pravnih i fizičkih lica,
- osiguravanje odgovarajućeg obima likvidnosti i upravljanje rezervama likvidnosti,
- osiguravanje odgovarajuće strukture izvora finansiranja, uključujući orijentaciju za poslovanje sa stanovništvom u dijelu koji se odnosi na (oročene) štedne proizvode,
- upravljanje tržišnim rizikom, odnosno valutnim i kamatnim rizikom, s ciljem upravljanja vlastitim pozicijama Banke,
- zaključenje drugih finansijskih transakcija u trezorskom poslovanju.

Detaljnija pravila, limite, smjernice i kompetencije koji se odnose na upravljanje rizikom Banka određuje svojim pojedinačnim internim smjernicama, politikama i pravilima.

Politike upravljanja rizicima

Upravljanje rizicima je regulisano internim aktima koji su obavezujući po lokalnoj regulativi i usklađeni sa Standardima za upravljanje rizicima na nivou NLB Grupe. Za upravljanje svakim pojedinačnim rizikom ustanovljene su politike sa detaljnim metodologijama, procedurama i uputstvima.

Banka je u svom poslovanju izložena različitim rizicima, od kojih su za ukupno poslovanje Banke **ključni** sljedeći rizici:

Kreditni rizik – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usljed neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci.

Tržišni rizici – rizici mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog promjene cijena na tržištu, a obuhvata:

1. **devizni rizik** - rizik promjene deviznog kursa i promjene cijene zlata,
2. **rizik pozicije** - rizik promjene cijene hartija od vrijednosti ili kod derivativnog finansijskog instrumenta promjene cijene odnosno (osnovnog) instrumenta i
3. **robni rizik** - rizik promjene cijene robe.

Rizik likvidnosti - rizik nastanka gubitka u slučajevima kada banka nije sposobna da izmiri sve dospjele obaveze, odnosno kada je zbog nemogućnosti obezbjeđivanja dovoljnih sredstava za namirenje obaveze na njihovo dospjeće, prisiljena obezbjeđivati potrebna sredstva sa značajno većim troškovima od uobičajenih

Operativni rizik – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usljed propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usljed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja, uključujući pravni rizik.

Detaljnije informacije o upravljanju ključnim rizicima su date u dijelu *Upravljanje pojedinačnim rizicima*.

Upravljanje rizicima

Banka ima funkcionalnu internu organizaciju koju čine:

- Uprava Banke
- poslovni sektori, u čijem sastavu su odjeljenja, samostalne službe, mreža filijala, ekspozitura i šaltera. U sastavu Sektora za poslovanje sa stanovništvom u toku 2019. godine poslovalo je 8 filijala sa pripadajućim ekspoziturama i šalterima. Organizacija Banke omogućava efikasno upravljanje rizicima koji se mogu javiti u poslovanju Banke.

Banka ima uspostavljenu internu organizaciju, odnosno organizacionu strukturu, čijom primjenom su aktivnosti upravljanja rizicima i funkcija podrške poslovanju funkcionalno i organizaciono odvojene od funkcije preuzimanja rizika, tako da je utvrđenom podjelom poslova i dužnosti zaposlenih spriječen sukob interesa.

Zaštita od rizika se realizuje kroz sljedeće principe organizacije:

- Banka ima poslovni plan Banke, sa jasnim ciljevima i poslovnom politikom Banke koja obuhvata i definisanje (utvrđivanje) prihvatljivih i neprihvatljivih rizika sa odgovornostima rukovodstva Banke za obezbjeđenje uslova za identifikaciju, praćenje i kontrolu rizika poslovanja;
- Poslovni plan Banke sadrži strateški i operativne planove i jasno i precizno definiše linije nadležnosti i odgovornosti kao i sistem, odnosno linije izvještavanja;
- Funkcionalno viši rukovodni nivoi Banke u kontinuitetu prate i kontrolišu izvršavanje funkcija nižih nivoa Banke;

- Banka ima uspostavljene odgovarajuće računovodstvene procedure i precizno definisane interne kontrolne tačke u svim poslovima;
- Banka ima uspostavljene odgovarajuće procedure za zaštitu aktive;
- Sistem interne kontrole Banke je pod stalnim nadzorom interne i povremenim nadzorom eksterne revizije;
- Banka ima usvojen plan rada interne revizije koji obezbjeđuje stalni nadzor i kontrolu funkcionisanja sistema interne kontrole od strane interne revizije i Odbora za reviziju,
- Banka ima Službu za usklađenost poslovanja kao posebni organizacioni dio, nadležan za praćenje usklađenosti poslovanja sa zakonskim odredbama i internim politikama Banke
- Banka ima organizovane kontrolne funkcije u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske.

U Banci je imenovan rukovodilac kontrolne funkcije upravljanja rizicima na višem rukovodnom nivou sa isključivim odgovornostima za upravljanje rizicima u Banci, koje je nezavisno u svom radu i jasno odgovorno za funkciju upravljanja rizicima.

Uloga kontrole funkcije upravljanja rizicima je:

- aktivno uključivanje prilikom izrade Strategije i Politike rizika i prilikom donošenja svih značajnih odluka o upravljanju rizicima,
- izvještavanje Nadzornog odbora u slučajevima specifičnih kretanja u području rizika, postavlja pitanja i upozorava o istim Nadzorni odbor ne dovodeći u pitanje nadležnosti Uprave Banke,
- Uprava Banke se aktivno uključuje u proces upravljanja rizicima u Banci, a odgovorna je za:
- uspostavljanje adekvatne komunikacije, razmjene informacija i saradnje na svim organizacionim nivoima banke radi provođenja Strategije, Politike, procedura i ostalih internih akata kojima se propisuje upravljanje rizicima,
- obezbjeđenje odgovarajućeg broja zaposlenih sa stručnim znanjima i iskustvom u upravljanju svim rizicima, poslovima vrednovanja imovine banke, metodologijama za identifikovanje i mjerenje, odnosno procjenu rizika kojima je banka izložena, te testiranju otpornosti na stres,
- određivanje ključnih zaposlenih koji su uključeni u sistem upravljanja rizicima i zamjene za te zaposlene,
- periodični pregled, odnosno po potrebi predlaganje izmjena Strategije i Politike, te usvajanje izmjena procedura ostalih internih akata za upravljanje rizicima,
- održavanje efikasnosti unutrašnjih kontrola ugrađenih u sistem upravljanja rizicima, uključujući i obezbjeđenje sigurnosti informacionih sistema,
- uspostavljanje odgovarajućih postupaka za procjenu uticaja uvođenja novih proizvoda, usluga ili sistema na izloženost Banke riziku i
- adekvatno i blagovremeno preduzimanje mjera u procesu upravljanja rizicima u skladu sa Strategijom, Politikama, procedurama i ostalim internim aktima za upravljanje rizicima.

Okvir za tri linije odbrane

Rizicima, kao veoma značajnom aspektu funkcionisanja Banke, posvećuje se velika pažnja na svim upravljačkim i organizacionim nivoima Banke.

Kao važan element pristupa upravljanju rizicima, Banka koristi okvir "**tri linije odbrane**". Unutar okvira, poslovna linija s jedne strane i upravljanje rizicima s druge strane, imaju punu odgovornost za preuzimanje i upravljanje rizicima. Služba interne revizije ima odgovornost za redovan i detaljan nadzor i kontrolu okvira i pravila za preuzimanje rizika, kao i sistema internih kontrola.

Poslovna strana, koja čini prvu liniju, predlaže poslovne odluke u okviru definisanih internih politika i preuzima rizike u okviru svojih ovlaštenja. Poslovna linija ugovara rizične transakcije, tj. preuzima i ugovara poslove kojima izlaže Banku rizicima. Poslovna linija predstavlja prvu liniju odbrane, tj. odbija ili ne prihvata transakcije i poslove koji nisu u skladu sa poslovnim modelom i rizičnim profilom Banke.

Funkcija upravljanja rizicima koja čini drugu liniju i definiše pravila za Risk apetit i upravljanje rizicima, vrši analizu i zajedničko odlučivanje o rizicima na osnovu prijedloga poslovne strane, te na taj način preuzima odgovornost za preuzete rizike.

Interna revizija i funkcija usklađivanja poslovanja sa zakonskim aktima čine treću liniju odbrane i odgovorni su za provođenje nezavisne i sveobuhvatne revizije sistema interne kontrole upravljanja rizicima. Revizija ima odgovornost za redovan i detaljan nadzor i kontrolu okvira i pravila za preuzimanje rizika, kao i sistema internih kontrola. Takođe, vrše izvještavanje nadležnih stručnih službi i organa upravljanja u Banci, a direktno su odgovorni Nadzornom odboru Banke.

U toku 2019. godine nije bilo promjena rukovodilaca navedenih funkcija unutrašnje kontrole.

Sveobuhvatnost i pouzdanost sistema upravljanja rizicima zasniva se na aktivnom učešću Uprave Banke i Odbora za reviziju u procesu upravljanja rizicima, kao i radu stalnih radnih odbora - Kreditni odbori, Odbor za operativne rizike, Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) i Odbor za WL i ICL (watch list i intensive care committee)

Uprava Banke:

- Obavlja zakonom definisane i propisane aktivnosti, vodi i upravljanja radom Banke.

Odbor za reviziju:

- Razmatra prijedloge internih akata i izvještaja koje usvaja Uprava Banke.

Kreditni odbori

Banka je formirala Centralni Kreditni odbor, kao tijelo koje donosi odluke u vezi sa preuzimanjem i upravljanjem kreditnim rizikom.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke – ALCO

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke – ALCO prati odnose na finansijskim tržištima i analizira stanja, promjene i trendove u bilansu Banke, te donosi zaključke koji omogućavaju normalno poslovanje Banke u cilju dostizanja postavljenih planova i strukture bilansa Banke, koja je u skladu s poslovnim politikom.

Odbor za operativne rizike

Odbor za operativne rizike donosi izvršne odluke i odgovoran je za upravljanje i nadzor upravljanja operativnim rizicima u Banci. Pored toga, Odbor je odgovoran za upravljanje i za nadzor upravljanja bezbjednosnim stanjem u Banci i time omogućava sigurno poslovanje Banke i postizanje zacrtanih bezbjednosnih ciljeva Banke.

Odbor za WL i ICL (watch list¹ i intensive care² committee)

Odbor je savjetodavno tijelo koje prati izvođenje aktivnosti komitenata sa indentifikovanim povećanjem kreditnog rizika sa ciljem da se blagovremeno preduzmu aktivnosti na naplati potraživanja i obradi komitenata koji su na listi za praćenje (watch listi).

Odbor raspravlja o komitentima koji su na WL i ICL, a što je definisano Metodologijom liste za praćenje.

---

¹ Lista za praćenje

² Intenzivo praćenje

Odbor za IT

Odbor za IT razmatra strateško upravljanje informacionim sistemom (IS), utvrđuje prioritete Banke u razvoju informacionog sistema, u cilju pravilnog upravljanja informacionim tehnologijama i resursima u postupku izrade i implementacije rješenja u planiranim rokovima.

Menadžment IT-a kroz rad Odbora za IT dobija direktan i jasan feedback od top menadžmenta vezano za poslove i zadatke koje obavlja, te se usmjerava na projekte od važnosti za Banku.

Okvir sistema unutrašnje kontrole i organizacije kontrolnih funkcija

U skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske (u daljem tekstu ABRS) o sistemu unutrašnjih kontrola banke, Banka ima formirane sljedeće kontrolne funkcije:

- 1) Upravljanje rizicima – nosilac Služba za strateško upravljanje rizicima,
- 2) Praćenje usklađenosti poslovanja – nosilac Služba za usklađenost poslovanja,
- 3) Interna revizija – nosilac Služba za internu reviziju.

Kontrolne funkcije obavljaju sljedeće aktivnosti:

- rukovodilac kontrolne funkcije izvještava direktno Nadzorni odbor i Odbor za reviziju, te najmanje jednom godišnje učestvuje na sjednicama navedenih tijela koje izvještava,
- izvještaji koji se podnose ispred kontrolne funkcije, rukovodilac kontrolne funkcije je obavezan da podnese Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke na razmatranje, uz informisanje Uprave Banke radi pravovremene i efikasne realizacije datih preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih tokom ranijih kontrola,
- ukoliko kontrolna funkcija tokom obavljanja svojih poslova utvrdi neusklađenost sa zakonskim okvirom u poslovanju ili kršenje pravila i propisa o upravljanju rizicima, zbog čega je ugrožena likvidnost, solventnost ili sigurnost poslovanja Banke, obavezno će o tome odmah obavijestiti Upravu Banke, Nadzorni odbor, Odbor za reviziju Banke i ABRS,
- Uprava Banke će u skladu sa članom 3., stav 13. Odluke o sistemu unutrašnjih kontrola banke bar jednom godišnje **preispitati efikasnost kontrolnih funkcija** i o istome obavijestiti Nadzorni odbor,
- Nadzorni odbor Banke vrši **redovnu procjenu rada kontrolnih funkcija**, te na osnovu rezultata procjene poduzeti adekvatne mjere na održavanju, odnosno unapređenju efikasnosti kontrolne funkcije.

Služba za strateško upravljanje rizicima je kontrolna funkcija na području upravljanja. Pored Službe za strateško upravljanje rizicima, funkciju upravljanja rizicima čini i Sektor za kreditne analize koji vrši procjenu kreditne sposobnosti komitenanta, određuje kreditni bonitet komitenata i daje mišljenje na plasmane. Jasno su razgraničene nadležnosti i odgovornosti u pogledu procjene i praćenja rizika sa jedne strane i preuzimanja rizika sa druge strane. Takođe, u skladu sa pravilima odlučivanja, poslovna linija ne može ugovoriti transakcije bez mišljenja funkcije rizika čime je izbjegnuta sukob interesa. Na ovaj način je obezbijeđeno dugoročno stabilno i adekvatno proaktivno upravljanje rizicima sa forward looking (pogled unaprijed) konceptom.

Služba za strateško upravljanje rizicima nije ovlaštena da donosi poslovne odluke u cilju ugovaranja transakcija, već prati rezultate poslovanja kako bi se izloženost Banke održala u skladu sa regulatornim propisima i internim sistemom limita. Služba vrši i proaktivno upravljanje na način da vrši simulaciju uticaja potencijalnih transakcija prije nego su ugovorene te daje povratne informacije koje služe za donošenje poslovnih odluka.

Služba je zadužena je da kroz svoj redovan rad vrši:

- analizu rizika koja uključuje utvrđivanje i mjerenje, odnosno procjenjivanje rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju u skladu sa Risk apetitom i Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima,
- kontinuirano praćenje svih značajnijih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena,
- sprovođenje testiranja otpornosti na stres i izradu Plana oporavka,

- provjeru primjene i efikasnosti metoda i postupaka za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena ili
- bi mogla biti izložena, uključujući rizike iz makroekonomskog okruženja,
- ispitivanje i ocjenu adekvatnosti i efikasnosti unutrašnjih kontrola u procesu upravljanja rizicima,
- ocjenu adekvatnosti i dokumentovanosti metodologija,
- učestvovanje u izradi i preispitivanju strategija i politika za upravljanje rizicima,
- učestvovanje u izradi, primjeni i nadzoru nad funkcionisanjem metoda i postupaka za upravljanje rizicima,
- davanje prijedloga i preporuka za efikasno upravljanje rizicima,
- analizu, praćenje i izvještavanje o adekvatnosti kapitala Banke, te provjeru strategija i postupaka za
- internu procjenu adekvatnosti kapitala (ICAAP),
- analizu, praćenje i izvještavanje o adekvatnosti likvidnosti Banke, te provjeru strategija i postupaka
- za internu procjenu likvidnosti Banke (ILAAP),
- analizu rizika prisutnih kod novih proizvoda ili tržišta,
- izvještavanje Nadzornog odbora Banke i Uprave Banke o upravljanju rizicima,
- izvještavanje Nadzornog Odbora Banke i Uprave Banke o svom radu i
- sprovođenje ostalih provjera koje su potrebne za adekvatnu kontrolu rizika.

Služba za usklađenost poslovanja je posebna organizaciona jedinica koja upravlja funkcijom usklađenosti u Banci. Služba je nadležna za usklađenost i integritet i direktno je odgovorna Upravi Banke i Nadzornom odboru. Funkcija usklađenosti u Banci je organizovana na način da je odgovorno lice za upravljanje usklađenosti ravnopravno sa drugim funkcijama ili odgovornim licima u Banci, i nije podređena poslovnim funkcijama ili drugim funkcijama i organizacionim jedinicama u usklađenosti koju nadzire.

Funkcija usklađenosti direktno podnosi izvještaje Upravi i Nadzornom odboru Banke, bilo redovno kvartalno ili izuzetno kada je to potrebno.

Služba za usklađenost poslovanja takođe izvještava funkciju upravljanja rizicima i Odbor za reviziju, posebno u pogledu otkrivenih slabosti, rizika, kršenja ili incidenata u oblasti usklađenosti poslovanja u području obuhvaćenih rizika.

Služba za internu reviziju je organizovana kao nezavisna organizaciona jedinica, funkcionalno i organizaciono odvojena od drugih organizacionih jedinica Banke i potpuno nezavisna od Uprave banke. Služba je direktno odgovorna Nadzornom odboru Banke i Odboru za reviziju. Zaposleni u Službi ne mogu obavljati rukovodeće i druge poslove iz djelatnosti Banke, osim poslova koji se odnose na obavljanje interne revizije, niti mogu učestvovati u pripremi i izradi akata i druge dokumentacije koji mogu biti predmet interne revizije.

Služba obavlja redovne revizorske preglede poslovanja Banke na osnovu usvojenog godišnjeg plana rada, kao i vanredne revizorske preglede koje može odrediti Uprava Banke, Odbor za reviziju Banke, Nadzorni odbor Banke, Šef Službe po sopstvenoj procjeni ili na inicijativu nadležnog rukovodstva i organa NLB d.d. Vanredni revizorski pregledi se mogu odrediti i u slučaju (većih) promjena u upravljanju rizicima na pojedinim područjima ili (većih) promjena u kontrolnom okruženju.

Oblast djelovanja Službe uključuje najmanje ocjenu:

- adekvatnosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja, radi identifikovanja, praćenja i kontrole ključnih rizika, te preduzimanja odgovarajućih mjera za njihovo ograničavanje i ublažavanje
- adekvatnosti informacionog sistema Banke
- tačnosti, ispravnosti i pouzdanosti sistema računovodstvenih evidencija i finansijskih izvještaja,
- strategije i postupaka za internu procjenu adekvatnosti kapitala i internu procjenu adekvatnosti likvidnosti,
- pouzdanosti sistema izvještavanja, pravovremenosti i tačnosti izvještaja propisanih zakonom i propisa donesenih na osnovu zakona,
- sistema prikupljanja i informacija koje se javno objavljuju u skladu sa zakonom,
- upravljanja i zaštite imovine Banke,

- primjene politike plata, naknada i drugih primanja u Banci,
- slabosti u poslovanju Banke i njenih zaposlenih, kao i slučajeva naizvršavanja obaveza i prekoračenja ovlaštenja
- postupanje Banke po nalogima i preporukama ABRS i privrednog društva za reviziju.

Služba interne revizije obavlja redovne revizorske preglede poslovanja na osnovu godišnjeg plana rada. Osnova za njegovu izradu je analiza rizika, koja se priprema najmanje jednom godišnje.

Nadzorni odbor i Uprava Banke redovno razmatraju **efikasnost i primjerenost postupaka kontrolnih funkcija**.

Upravljanje pojedinačnim rizicima

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja mogućnost da dužnik ne izmiri svoje ugovorene obaveze po odobrenim kreditima, drugim plasmanima, izvršenim ulaganjima i potencijalnim vanbilansnim obavezama. U cilju maksimiziranja stope prinosa, Banka upravlja kreditnim rizikom i održava ga u prihvatljivim okvirima. Upravljanje kreditnim rizikom odvija se kako na nivou cjelokupnog kreditnog portfelja tako i na nivou pojedinačnog kredita ili transakcije, imajući na umu međuzavisnost kreditnog i ostalih poslovnih rizika.

Imajući u vidu stratešku i poslovnu orijentaciju i postojeći poslovni model Banke, kreditni rizik je najvažniji rizik i zahtjeva najveći udio u zahtjevu za kapitalom.

U okviru Banke su razdvojene funkcija ugovaranja transakcija od funkcije podrške i upravljanju rizicima, uključujući i upravljačke i rukovodne nivoe. Plasmani mogu biti odobreni samo uz saglasnost ovlaštenih lica zaduženih za procjenu rizika plasmana. Kreditni proces Banke obuhvata:

- proces odobravanja plasmana,
- proces praćenja plasmana,
- analizu kreditnog portfolija,
- postupanje sa problematičnim plasmanima.

U Banci se klasifikuju svi komitentni u jednu od pet bonitetnih grupa, i to od A (najbolje) do E (najlošije) a u skladu sa propisanim bonitetnim razredima: AAA, AA, A, BBB, BB, B, CCC, CC, C, DF, D i E.

Proces **ublažavanja kreditnog rizika** obuhvata sljedeće mjere (tehnike):

- Preuzimanje kreditnog rizika – Banka ima umjeren apetit za rizik, pri preuzimanju rizika osnovni izvor otplate je kreditna sposobnost dužnika i raspoloživi gotovinski tok, dok se objezbeđenje plasmana smatra sekundarnim izvorom otplate
- Smanjenja - kroz pribavljanje kvalitetnih sredstava obezbjeđenja u skladu sa internim aktima Banke
- Diverzifikacija portfolija po segmentima i djelatnostima poslovanja, a posebno vodeći računa o izloženostima prema jednom licu ili grupi povezanih lica
- Prenos potraživanja kroz ustupanje ili prodaju.

Banka ima fokus na kontinuirano smanjenje učešća problematičnih plasmana (NPL - Non Performing Loans), putem intenzivnog praćenja i proaktivnog postupanja sa klijentima koji se suočavaju sa problemima u poslovanju, posebno u smislu restrukturiranja ili putem naplate dugovanja, prihvatanjem primljenih sredstava obezbjeđenja ili prodajom potraživanja.

Sistem ranog upozorenja (Early Warning System - EWS) i liste za praćenje (Watch List - WL i Intensive Care List - ICL)

Svrha sistema ranog upozorenja (EWS) i lista za praćenje (WL i ICL) u Banci je sistematsko i rano otkrivanje nepravilnosti kod klijenata, priprema strategije za otklanjanje ovih nepravilnosti, definicija potrebnih radnji

(akcija) koje treba preduzeti, praćenje tih radnji i intenzivno praćenje za klijente kada radnje nisu preduzete ili nisu dale rezultate a sve u svrhu efikasnije naplate potraživanja Banke.

Svrha monitoringa klijenata na listi za praćenje je sljedeća:

- povećati nadzor nad portfoliom plasmana sa povećanim kreditnim rizikom,
- spriječiti da neproblematični plasmani i investicije postanu problematični klijenti,
- dati rano upozorenje o povećanom kreditnom riziku kod klijenata čiji su plasmani trenutno klasifikovani kao neproblematični i djelovati brzo kako bi se zaštitili interesi Banke,
- definisati potrebne mjere (radnje) za ublažavanje kreditnog rizika (smanjenje izloženosti Banke, povećanje kolaterala, operativno i finansijsko restrukturiranje),
- smanjiti broj problematičnih plasmana,
- postaviti jasne kriterije i granice za transfer između pojedinih kategorija klijenata,
- osigurati brzo i efektivno donošenje odluka o klasifikaciji klijenta.

Banka sprovodi **stres testiranje kreditnog rizika** na osnovu FIRB metodologije (Foundation Internal Ratings Based approach), koja se koristi u ICAAP procesu za izračun internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.

U skladu sa usmjerenjima Bazela II, bankama je dozvoljeno da koriste sopstvenu procjenu risk parametara prilikom izračuna kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik.

FIRB pristup

Osnova FIRB pristupa se zasniva na mjerama za očekivane gubitke (expected losses – EL) i neočekivane gubitke (unexpected losses – UL). Funkcija ponderisanja rizika (risk-weight) formira kapitalne zahtjeve za neočekivane gubitke. Banka je izvršila pojednostavljivanje modela u cilju procjene internih kapitalnih zahtjeva na najbolji način.

FIRB pristup se koristi samo za neproblematične (performing) izloženosti.

FIRB pristup se koristi za ukupnu neproblematičnu (performing A, B i C) izloženost.

U okviru FIRB pristupa, izloženosti u bankarskoj knjizi su segmentirane u četiri sektora sa različitim karakteristikama rizika, a to su: preduzeća, država, banke i stanovništvo.

Metodologija izračuna dodatnih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik u stresnim uslovima je identična FIRB metodologiji, pri čemu se u stres testu mijenja nivo povjerljivosti i stres se odnosi na naredne tri godine.

Kreditni rizik je povezan sa logikom kapitalnih zahtjeva. U okviru metodologije za utvrđivanje kapitalnih zahtjeva za kreditnih rizika u ICAAP-u, pretpostavka je da Banka treba da ima kapitala za pokriće kreditnog rizika sa nivoom povjerljivosti od 99,9%, dok je u okviru stres testa uzeta ista metodologija ali je primjenjen nivo povjerljivosti na 95% za prvu godinu (događaji koji se mogu desiti jednom u 20 godina), nivo povjerljivosti od 90% za drugu godinu (događaji koji se mogu desiti jednom u 10 godina) i nivo povjerljivosti od 80% u posljednjoj godini (događaji koji se mogu desiti jednom u 5 godina).

Rizik koncentracije

Rizik koncentracije je rizik gubitka koji proizlazi iz izloženosti zbog nesavršene diverzifikacije. Nesavršena diverzifikacija može proizaći iz male veličine portfolija ili velikog iznosa izloženosti prema jednom dužniku ili grupi povezanih lica, istom privrednom sektoru, istom geografskom području, istoj vrsti proizvoda te iz upotrebe istih instrumenata kreditne zaštite, odnosno istih pružalaca kreditne zaštite.

Banka vodi adekvatnu politiku upravljanja rizikom koncentracije u cilju ograničavanja izloženosti prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika. Upravljanje rizikom koncentracije se vrši preko definisanih limita izloženosti i u skladu sa smjernicama Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima.

Mjerenje rizika koncentracije zasnovano je na indeksu HHI (Herfindahl-Hirschman Index), za sve relevantne portfolije.

Logika stres testova za rizike koncentracije (individualne i sektorske) je direktno povezana sa logikom kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik. Između izračuna kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik (nivo povjerljivosti 99.9%) i izračuna kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik u uslovima stresa (nivoi povjerljivosti 95%, 90% i 80%) uspostavljen je racio. Ovaj racio je primjenjen na kapitalne zahtjeve za rizike koncentracije (individualne i sektorske) kako bi se dobili kapitalni zahtjevi za ove rizike u uslovima stresa za naredne tri godine.

Nekreditni rizici

Kao i kod kreditnih rizika, kod nekreditnih rizika se takođe vodi računa o razdvojenosti funkcija ugovaranja transakcija od funkcija kontrole i ocjene rizičnosti.

Tržišni rizici

Tržišni rizici su pozicijski, devizni i robni rizik. Pozicijski rizik je rizik gubitka koji proizlazi iz promjene cijene finansijskog instrumenta ili kod derivata promjene cijene odnosno varijable finansijskog instrumenta. Devizni rizik je rizik koji proizlazi iz promjene kursa valute i/ili promjene cijene zlata. Robni rizik je rizik koji proizilazi iz promjene cijene robe.

Osnovne smjernice u upravljanju tržišnim rizicima su:

- usvajanje i harmonizacija politika u skladu sa Strategijom Banke i lokalnim propisima,
- identifikacija, praćenje i upravljanje tržišnim rizicima,
- uspostavljanje baze podataka, IT rješenja i automatske pripreme izvještaja,
- proaktivno upravljanje,
- kontinuirano praćenje i izvještavanje.

Banka obavlja sljedeće poslove putem kojih se izlaže tržišnim rizicima:

- kupovina i prodaja hartija od vrijednosti sa ciljem održavanja likvidnih rezervi,
- kupovina i prodaja gotovine,
- poslovi sa CBBiH,
- FX poslovi (valutne konverzije) sa bankama,
- MM poslovi (oročenja kod domaćih i ino banaka),
- kotiranje tržišnog kursa za klijente Banke.

Banka je u okviru tržišnih rizika identifikovala sljedeće rizike:

- devizni rizik,
- rizik kreditnog spreda.

Banka nema knjigu trgovanja tako da nije izložena riziku promjene vrijednosti pozicija koje proizilaze iz knjige trgovanja. Banka posjeduje značajan portfolio dužničkih HOV koji služi kao rezerva likvidnosti i čija vrijednost se može značajno promijeniti u slučaju oscilacija u spredovima na tržištu.

Kamatni rizik - Rizik kamatne stope

Rizik kamatne stope predstavlja rizik smanjenja dobiti ili vrijednosti kapitala usljed promjena nivoa tržišnih kamatnih stopa.

Upravljanje kamatnim rizikom se sprovodi kroz ograničavanje potencijalnog gubitka Banke zbog promjena stranih i domaćih kamatnih stopa koje utiču na ekonomsku i tržišnu vrijednost Banke.

Kamatna osjetljivost, koja se javlja kao posljedica promjena tržišnih kamatnih stopa, utiče na neto kamatni prihod, zahtjev za dodatnim kapitalom i ekonomsku vrijednost bankarske knjige. Ekonomska vrijednost

bankarske knjige jeste procjena sadašnje vrijednosti svih očekivanih neto novčanih tokova pozicija bankarske knjige, odnosno očekivanih novčanih tokova imovine umanjениh za očekivane novčane tokove obaveza.

Mjere za ublažavanje kamatnog rizika mogu biti:

- Promjena aktivnih ili pasivnih kamatnih stopa
- Smanjenje cijene izvora
- Produženje/smanjenje ročnosti pojedinih proizvoda
- Aktiviranje marketinške kampanje
- Dokapitalizacija
- Promjena strategije finansiranja ili plasiranja.

Osnovne smjernice Banke u upravljanju kamatnim rizikom je sprečavanje negativnih efekata promjene kamatnih stopa na prihode i kapital Banke, zbog čega je određena **niska tolerancija** za ovaj rizik. Shodno tome, Banka nastoji da upravlja svojim kamatno osjetljivim pozicijama na način da limitira potencijalno negativne efekte na prihod i ekonomsku vrijednost usljed promjene tržišnih kamatnih stopa.

Više detalja o upravljanju kamatnim rizikom je navedeno u poglavlju 9 *Kamatni rizik u bankarskoj knjizi*.

Devizni rizik

Devizni rizik predstavlja izloženost Banke mogućem uticaju promjena deviznih kurseva i opasnosti da nepovoljne promjene imaju za rezultat gubitak Banke.

Devizni rizik nastaje kada Banka ima otvorenu deviznu poziciju koja može dovesti do nastanka gubitka zbog promjene međuvalutnih odnosa, odnosno promjene cijene domaće valute u odnosu na druge valute. Otvorena devizna pozicija u određenoj valuti nastaje kada su različiti iznosi stavki aktive (i vanbilansnih pozicija aktive) i pasive (i vanbilansnih pozicija pasive) u datoj valuti. Ukupna otvorena pozicija Banke predstavlja zbir svih dugih i svih kratkih otvorenih pozicija po pojedinačnoj valuti.

Ciljevi Banke u obavljanju deviznih aktivnosti usmjereni su na:

- obavljanje poslovnih aktivnosti u skladu sa minimalnim standardima poslovanja prema Zakonu o bankama, odlukama ABRS i poslovnim politikama Banke,
- upravljanje deviznim rizicima i izvještavanje u skladu sa standardima NLB Grupe i ABRS,
- kontinuirano praćanje i izvještavanje o deviznim rizicima Banke organa Banke i eksternih institucija.

U oblasti valutnog rizika, Banka teži cilju **niske do umjerene** izloženosti. Shodno zakonu i odlukama ABRS, dozvoljeno je kreditiranje samo u domaćoj valuti (KM) ili u domaćoj valuti uz valutnu klauzulu u stranoj valuti. Banka odobrava sve kredite isključivo u KM valuti i u KM valuti uz valutnu klauzulu u EUR. S obzirom na prisustvo currency board-a, tj. fiksnog deviznog kursa između KM i EUR, Banka smatra da nije značajno izložena valutno induciranom kreditnom rizik te za potrebe ovog rizika ne izdvaja interne kapitalne zahtjeve.

Banka sprovodi **stres test deviznog rizika** zasnovan na scenariju promjene deviznog kursa valuta u kojima je Banka najviše izložena. Scenario ima tri jaćine, promjenu kursa za 10%, 30% i 50% a primjenjuje se za valute USD i CHF, ostale nisu materijalno znaćajme (EUR valuta je isključne zbog prisustva Monetarnog odbora u BiH). U najgorem slućaju, promjenom deviznog kursa za 50% došlo bi do povećanja ukupne otvorene devizne pozicije za 0.07% što je materijalno beznaćajno.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik nastanka gubitka u slućajevima kada Banka nije u mogućnosti da izmiri sve dospjele obaveze, odnosno kada je zbog nemogućnosti obezbjeđivanja dovoljnih sredstava za namirenje obaveze na njihovo dospjeće, prisiljena obezbjeđivati potrebna sredstva sa znaćajno većim troškovima od uobićajenih.

Upravljanje rizikom likvidnosti zasnovano je na pristupima i metodama usmjerenim u budućnost (forward looking tools). Tehnike usmjerene u budućnost kao što su analize različitih scenarija i stres-testovi omogućavaju identifikaciju potencijalnih rizika

Banka u svom poslovanju preuzima likvidnosni rizik u okvirima koji su prihvatljivi s aspekta njene poslovne strategije i kapitalskih mogućnosti. Banka mora stalno obezbjeđivati odgovarajući nivo likvidnosti za potrebe ispunjavanja svojih kratkoročnih obaveza, kao i u slučaju realizacije jednog od definisanih stresnih scenarija.

Više detalja o upravljanju rizikom likvidnosti je navedeno u poglavlju 7 *Zahtjevi za likvidnost*.

Operativni rizik

Pod upravljanjem operativnim rizikom podrazumijevamo identifikaciju, mjerenje, ocjenjivanje, upravljanje rizicima i praćenje štetnih događaja, uključujući izvještavanje o rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena. **Cilj upravljanja operativnim rizicima** je ograničiti obim potencijalnih gubitaka i vjerovatnoću njihovog nastanka na nivo koji je za Banku prihvatljiv, sa aspekta Risk apetita Banke, finansijske štete i posredno sa aspekta zaštite ugleda Banke. Banka prihvata one operativne rizike, koji u slučaju realizacije ne bi imali materijalni uticaj na poslovni rezultat, odnosno koji ne bi ugrozili kontinuitet poslovanja Banke. Politika i ostali interni dokumenti relevantni za operativne rizike pružaju dosljedan pristup operativnim rizicima u cilju ispunjavanja navedenih ciljeva.

Kriterijum visine rizika je ocjena vjerovatnoće njegovog nastanka i finansijskog učinka i uticaja na ugled, što se ogleda u prioritetu rizika (u ocjeni od A do D). Za rizike visokog prioriteta (A i B), neophodno je aktivno upravljanje rizikom, što prije svega podrazumjeva iznalaženje i sprovođenje kontrolnih aktivnosti za zaštitu od rizika i praćenje rizika preko vrijednosnih indikatora (pokazatelja) rizika.

Proaktivnom upravljanju operativnim rizicima doprinose stres testovi. Stresni scenariji su podijeljeni na dva dijela. U prvom dijelu, izračun je zasnovan na prosjeku ostvarenih šteta po pojedinačnim procesima za prethodne tri godine, dok je u drugom dijelu stresni scenario zasnovan na godini sa najvećim realizovanim štetama u posmatranom periodu.

U prvom scenariju, Banka uzima u obzir prosječni ostvareni gubitak iz posljednje tri godine po pojedinačnim procesima, pri čemu se ne predviđa realizacija potencijalnih štetnih događaja. Dobijeni iznos se upoređuje sa nivoom ostvarenih šteta u prethodnoj godini i sa kapitalskim zahtjevom za operativni rizik. U naredna dva scenarija, Banka predviđa djelimičnu realizaciju potencijalnih štetnih događaja u udjelu od 25% ili 50% i ove iznose dodaje prosjeku ostvarenog gubitka iz prethodne tri godine. Rezultati se upoređuju sa kapitalskim zahtjevom za operativni rizik.

Sprovedeni stres test za 2019. godinu pokazuje da Banka ima odgovarajući nivo kapitalskog zahtjeva za operativni rizik.

Ostali nekreditni rizici

Pored prethodno navedenih rizika, Banka vodi računa o izloženosti i drugim rizicima, kao što su strateški, reputacioni, poslovni, rizik profitabilnosti, ulaganja, kapitala i ostalim rizicima kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Tokom internog procesa adekvatnosti kapitala, ICAAP-a, Banka uzima u obzir značaj prethodno navedenih rizika i po potrebi utvrđuje zahtjev za dodatnim kapitalom za pokriće ovih rizika.

Pravni rizik – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neispunjenja ugovorne obaveze, pokrenutih sudskih sporova protiv banke, donošenja poslovnih odluka za koje se utvrdi da nisu sprovodive, negativno utiču na poslovanje ili finansijski položaj Banke.

Rizik likvidnosti – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed nesposobnosti Banke da ispunjava svoje dospjele obaveze, i to zbog:

1. povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja, ili
2. otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu.

Rizik koncentracije – rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti Banke prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika, odnosno istoj ili sličnoj vrsti rizika, a odnosi se na izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica, grupu izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika, kao što su privredni sektori, geografska područja, vrste proizvoda i instrumenti kreditne zaštite, uključujući i indirektnu izloženost prema pružaocu kreditne zaštite.

Rizik zemlje – rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kojem je Banka izložena i predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od dužnika iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla dužnika, a koji obuhvata političko-ekonomski rizik i rizik transfera.

Političko-ekonomski rizik – podrazumijeva negativne efekte na finansijski rezultat i kapital zbog spriječenosti Banke da naplati potraživanja usljed ograničenja utvrđenih propisima/aktima državnih i drugih organa iz zemlje porijekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u toj državi.

Rizik transfera – podrazumijeva negativne efekte na finansijski rezultat i kapital zbog spriječenosti Banke da naplati potraživanja iskazana u valuti koja nije zvanična valuta zemlje porijekla dužnika, i to usljed ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih država u određenoj valuti koja je utvrđena aktima državnih i drugih organa iz države porijekla dužnika.

Kreditno-devizni rizik – rizik gubitka kojem je dodatno izložena Banka koja odobrava plasmane u stranoj valuti ili sa deviznom klauzulom i koji proizilazi iz dužnikove izloženosti deviznom riziku.

Rezidualni rizik – predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke ako su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što se očekuje ili njihova primjena nedovoljno utiče na smanjenje rizika kojima je Banka izložena.

Rizik prekomjerne finansijske poluge – rizik koji proizilazi iz ranjivosti Banke zbog finansijske poluge, ili potencijalne finansijske poluge, koji može dovesti do neželjenih izmjena njenog poslovnog plana, uključujući prisilnu prodaju imovine, što može imati za rezultat gubitke ili prilagođavanje vrijednosti njene preostale imovine.

Reputacioni rizik – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke usljed gubitka povjerenja u integritet Banke do kojeg dolazi zbog nepovoljnog javnog mišljenja o poslovnim praksama Banke ili aktivnostima članova organa Banke, bez obzira da li postoji ili ne postoji osnov za takvo javno mišljenje.

Rizik upravljanja je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke zbog toga što Banka zbog svoje veličine i/ili kompleksnosti poslovanja ima ograničen kapacitet za uspostavljanje adekvatnih upravljačkih mehanizama, sistema i kontrola.

Rizik namirenja – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke zbog razlike u ugovorenoj cijeni namirenja za određeni dužnički, vlasnički, devizni ili robni instrument i njene sadašnje tržišne vrijednosti.

Rizik slobodne isporuke – predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke kada je plaćanje hartija od vrijednosti, valute ili robe izvršeno prije nego što su primljeni ili je predmetna isporuka izvršena prije nego što su oni plaćeni, odnosno ako obavljeno plaćanje ili izvršena isporuka nije u skladu s očekivanom vremenskom dinamikom.

Rizik usklađenosti poslovanja – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed propuštanja usklađivanja poslovanja sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje poslovanje banaka, te internim aktima Banke, a posebno obuhvata rizik od sankcija ABRS.

Poslovni rizik – negativna neočekivana promjena obima poslovanja i/ili profitnih marži Banke koja može dovesti do značajnih gubitaka i na taj način umanjiti tržišnu vrijednost Banke. Do poslovnog rizika, prije svega, može doći zbog značajnog pogoršanja tržišnog okruženja i promjena u tržišnoj konkurenciji ili ponašanju potrošača na tržištu.

Rizik migracije – predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke zbog promjene fer vrijednosti kreditne izloženosti, a kao posljedica promjene rejtinga klijenta.

Rizik eksternalizacije – zajednički naziv za sve rizike koji nastaju kada Banka ugovorno povjerava drugoj strani (pružaoциma usluga) obavljanje aktivnosti koje bi inače sama obavljala.

Rizik profitabilnosti (zarade) – rizik koji nastaje zbog neodgovarajuće strukture i raspodjele zarade ili nemogućnosti Banke da obezbijedi odgovarajući, stabilan i održiv nivo profitabilnosti.

Rizik ulaganja – predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke zbog promjena tržišnih vrijednosti ulaganja Banke u fiksnu imovinu i ulaganja u druga pravna lica.

Rizik kapitala – odnosi se na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži obim i prirodu poslovnih aktivnosti Banke ili na poteškoće sa kojima se suočava Banka prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u nepovoljnim uslovima.

Strateški rizik – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed nepostojanja odgovarajućih politika i strategija, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usljed promjena u okruženju u kojem Banka posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja Banke na te promjene.

Tolerancija na sve druge vrste rizika (rizik reputacije, rizik profitabilnosti i dr.) **je niska** s naglaskom na smanjenje njihovih mogućih uticaja na poslovanje.

Za potrebe lokalnog regulatora Banka priprema kvartalne izveštaje o adekvatnosti kapitala i procjenjuje izloženost ovim rizicima i razmatra eventualne kapitalne zahtjeve za pokriće gubitaka.

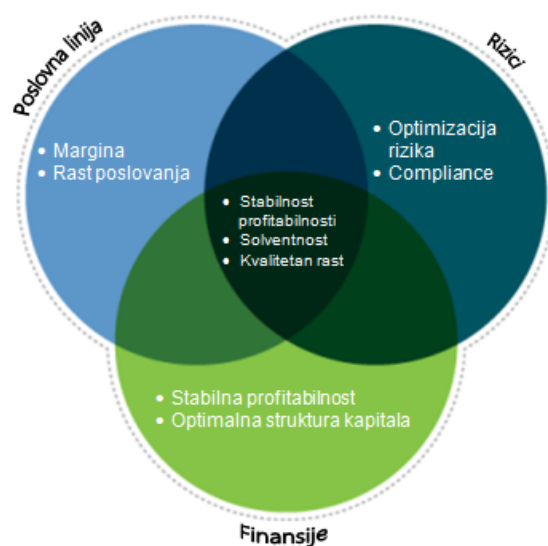
Više detalja o **načinu mjerenja rizika** je navedeno u poglavlju 10 *Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala – ICAAP*.

Pored gore navedenih rizika, Banka je potencijalno izložena i ostalim rizicima, koji su obuhvaćeni u internim aktima Banke, a koji nisu značajni u pogledu objavljivanja.

Risk apetit (RA)

Okvir za Risk apetita definisan je kao sveobuhvatan pristup koji uključuje politike, procedure, kontrole i sisteme kroz koji je RA uspostavljen i praćen. Usvajanje formalnog okvira za RA definiše postojeću risk kulturu, principe, ciljeve i mjere. Okvir obuhvata i Izjavu o risk apetitu u pisanom obliku koja na sveobuhvatnom nivou predstavlja tipove rizika koje je Banka spremna prihvatiti ili izbjegavati u cilju ostvarivanja svojih poslovnih ciljeva. Shodno prethodno navedenom, okvir za RA je povezan sa drugim dokumentima i politikama kao što su Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima, Risk profil, ICAAP i ILAAP, Strategija i politika upravljanja kapitalom, kao i Plan oporavka Banke.

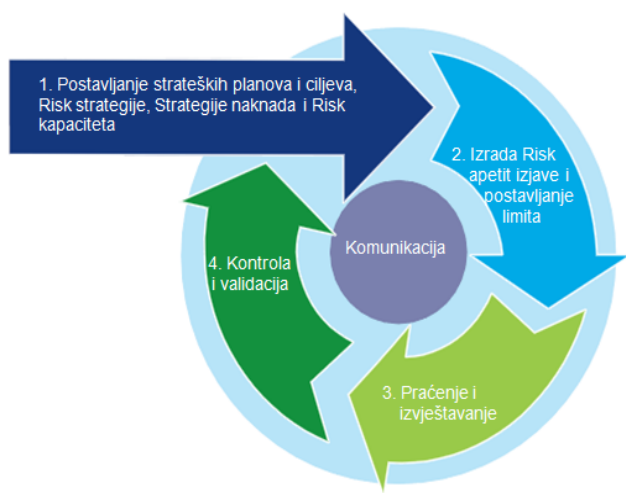
Usklađivanje strateških poslovnih ciljeva sa finansijskim i ciljevima rizika je prikazano na slici ispod:

Okvir za risk apetit je usklađen sa poslovnom strategijom Banke. Okvir za RA olakšava ugradnju RA u risk kulturu, što čini važnu ulogu u cijeloj organizaciji Banke. Naime, efikasan okvir za RA može ujediniti i ojačati kulturu rizika naročito u vezi s donošenjem poslovnih odluka.

S jedne strane, okvir za RA uzima u obzir sve materijalne rizike Banke, dok s druge strane omogućava odgovarajuće prihvatanje rizika i djeluje kao odbrana od prekomjernog preuzimanja rizika. Okvir pokriva sve relevantne aktivnosti, operacije i sisteme koji pripadaju odgovarajućem riziku. Uključen je u proces odlučivanja i u okvir upravljanja rizicima.

Ključni koraci u sprovođenju okvira za RA su prikazani na slici ispod:

Povezanost okvira za RA sa drugim strateškim dokumentima u procesu odlučivanja

Okvir za RA postavlja Risk profil i djelimično postavlja proces implementacije strategije i definisanja preuzetih rizika u odnosu na kapacitet rizika. U tom smislu, okvir za RA nije samo usko povezan sa poslovnom strategijom Banke, nego i sa dokumentima iz domena rizika i finansija.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima Banke je bazirana na smjernicama definisanim u RA. Osnovna svrha Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima je detaljnije definisanje smjernica o tipovima rizika koje je Banka spremna preuzeti i onih koji nisu prihvatljivi. Materijalne smjernice se odnose na poslovne segmente u smislu odobravanja kredita, osiguranja odgovarajućeg obima likvidnosti i strukture finansiranja, upravljanja različitim tržišnim rizicima, operativnim rizicima i rizicima koji proizlaze iz drugih finansijskih usluga.

U poređenju sa Izjavom o RA, **Risk profil** (Sistem internih limita) uključuje detaljnije uspostavljanje pokazatelja definisanih kroz kvantitativne i kvalitativne elemente, sa glavnim fokusom na sveobuhvatnom pregledu najvećih izloženosti rizicima. Osnovna namjera Risk profila je redovno praćenje da li je Risk apetit unutar željenih okvira, definisanih limitima i ciljanim vrijednostima.

Proces interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) predstavlja važan dio planiranja kapitala. Shodno tome, ključni pokazatelji u okviru za RA su takođe povezani sa definisanom potrošnjom kapitala. Proces ICAAP definiše skup ograničenja za različite vrste rizika (svih relevantnih vrsta rizika kojima Banka može biti izložena, a ne samo materijalno najvećih), u smislu njihove potrošnje kapitala u stubovima 1 i 2 pod normalnim i stresnim uslovima.

Nadalje, **Proces interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP)** osigurava kvalitetno upravljanje rizikom likvidnosti i uspostavljanje sveobuhvatne procjene adekvatnosti likvidnosti koja obuhvata kvalitativne i kvantitativne elemente sveobuhvatnog procesa likvidnosti.

Plan oporavka Banke je pripremljen s ciljem obezbjeđenja finansijske održivosti Banke, kao i ponovnog uspostavljanja održivog poslovanja i odgovarajućeg finansijskog položaja Banke u slučaju značajnog pogoršanja njenog finansijskog stanja. Cilj Plana oporavka je definisanje procedura koje omogućavaju Upravi Banke blagovremeni uvid u potencijalnu prijetnju finansijskoj stabilnosti Banke. U svrhu pripreme za krizne situacije razrađeni su preliminarni planovi o mjerama koje će biti preduzete u slučaju različitih vrsta opasnosti.

Tolerancija na rizik (kvalitativne i kvantitativne mjere)

Banka nastoji da bude održivo profitabilna banka. Upravljanje kreditnim rizicima, kao najvažnijim rizicima Banke, fokusira se na preuzimanje umjerenog rizika i obezbjeđenje optimalnog povrata s obzirom na preuzete rizike. Tolerancija na rizik likvidnosti je niska. Banka održava adekvatan nivo likvidnosti u svakom trenutku kako bi ispunila svoje kratkoročne obaveze, čak i u slučaju da se realizuje specifični stresni scenario. Takođe, u cilju minimiziranja rizika likvidnosti, Banka nastoji da ima adekvatnu strukturu izvora sredstava. Na području deviznog rizika, Banka nastoji da ostvari nisku do umjerenu izloženost. Osnovne orijentacije Banke u upravljanju rizikom kamatne stope su da se spriječe negativni efekti na prihod koji bi se mogli dogoditi u slučaju promjene tržišnih kamatnih stopa, zbog čega Banka prihvata nizak do umjeren rizik kamatne stope. Banka nema knjigu trgovanja niti posjeduje finansijske derivate. Na području operativnih rizika Banka zauzima poziciju da takvi rizici ne smiju značajno uticati na poslovanje, zbog čega je risk apetit za ovaj rizik nizak do umjeren. Tolerancija na sve ostale vrste rizika (reputacioni rizik, rizik profitabilnosti i ostali) je niska sa fokusom na minimiziranje njihovog potencijalnog uticaja na poslovanje Banke. Ovdje se takođe podrazumijevaju i nefinansijski rizici.

Indikatori rizika

U cilju obezbjeđivanja, upravljanja i praćenja sklonosti za rizik Banke pored definisanih kvantitativnih kriterijuma, Banka je razvila okvir *lagg* indikatora (*point in time*) i lead pokazatelja (*forward looking*) za svaki

kvantitativni kriterijum. *Lagg* indikatori objašnjavaju pokretače ostvarenih promjena, dok su *lead* pokazatelji usmjereni ka promjenama koje mogu utjecati na kvantitativne kriterijume sklonosti ka riziku u budućnosti.

RA se definiše kroz kvalitativne i kvantitativne elemente. Najvažniji kvalitativni elementi odnose se na strateške ciljeve i orijentacije u Poslovnoj strategiji banke i srednjoročne finansijske projekcije. Detaljnije suštinske smjernice i principi o vrstama rizika koje je Banka spremna preuzeti, i koji nisu prihvatljivi definisani su u Strategiji Banke. Ove materijalne smjernice se odnose na poslovne segmente, kao što su principi rizika i smjernice u oblasti odobravanja kredita, upravljanje kolateralima, smjernice koje se tiču odgovarajuće količine likvidnosti i strukture finansiranja, smjernice koje se odnose na upravljanje različitim tržišnim rizicima, operativnim rizikom i rizicima koji proizilazi iz drugih finansijskih usluga.

RA se prikazuje kroz kvalitativne elemente i kvantitativne pokazatelje.

U stresnim uslovima, kvantitativni kriteriji usklađeni su s indikatorima i mjerama Plana oporavka. Svaki indikator je pojačan dodatnim pokazateljima / limitima u internom sistemu limita pod odvojenom politikom upravljanja rizikom (politika likvidnosti, politika kamatnih stopa, devizna politika, politika operativnog rizika i ICAAP).

Postoje različite vrste definicija granica rizika u definiciji kvantitativnog Risk apetita:

- 1) limit se definiše kao stroga granica, gdje se ne očekuju prekoračenja,
- 2) ciljna vrijednost je očekivana vrijednost, koja se može narušiti, ali sa jasno definisanim putem ispunjenja ciljeva u srednjoročnoj perspektivi.

Interni sistem limita Banke

Banka je razvija interni sistem limita koji definiše prihvatljiv nivo rizika za svaki pojedinačni segment u risk profilu. Banka na dan 31.12.2019. godine se po pokazateljima iz risk profila i internog sistema limita nalazila u zoni niske do umjerene izloženosti rizicima.

Izveštavanje o rizicima i kultura rizika unutar Banke

Sistem izveštavanja na svim nivoima u Banci obezbjeđuje blagovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije koje su neophodne za donošenje poslovnih odluka i efikasno upravljanje rizicima, odnosno za sigurno i stabilno poslovanje Banke. U Banci je uspostavljen sistem izveštavanja prema regulatoru, Upravi Banke, Nadzornom odboru i ostalim relevantnim odborima, koji je zasnovan na principima blagovremenosti, tačnosti i informativnosti.

Banka redovno ažurira i modernizuje postupke i procese u području upravljanja rizicima, te u isto vrijeme provodi odgovarajuće i redovne obuke radnika na poslovnoj strani u području upravljanja rizicima i u drugim organizacijskim jedinicama.

Izjava o risk apetitu na sveobuhvatnom nivou predstavlja vrste rizika koje je Banka kao finansijska institucija spremna da prihvati ili izbjegne u skladu sa risk kapacitetom, a u cilju ostvarivanja strateških ciljeva.

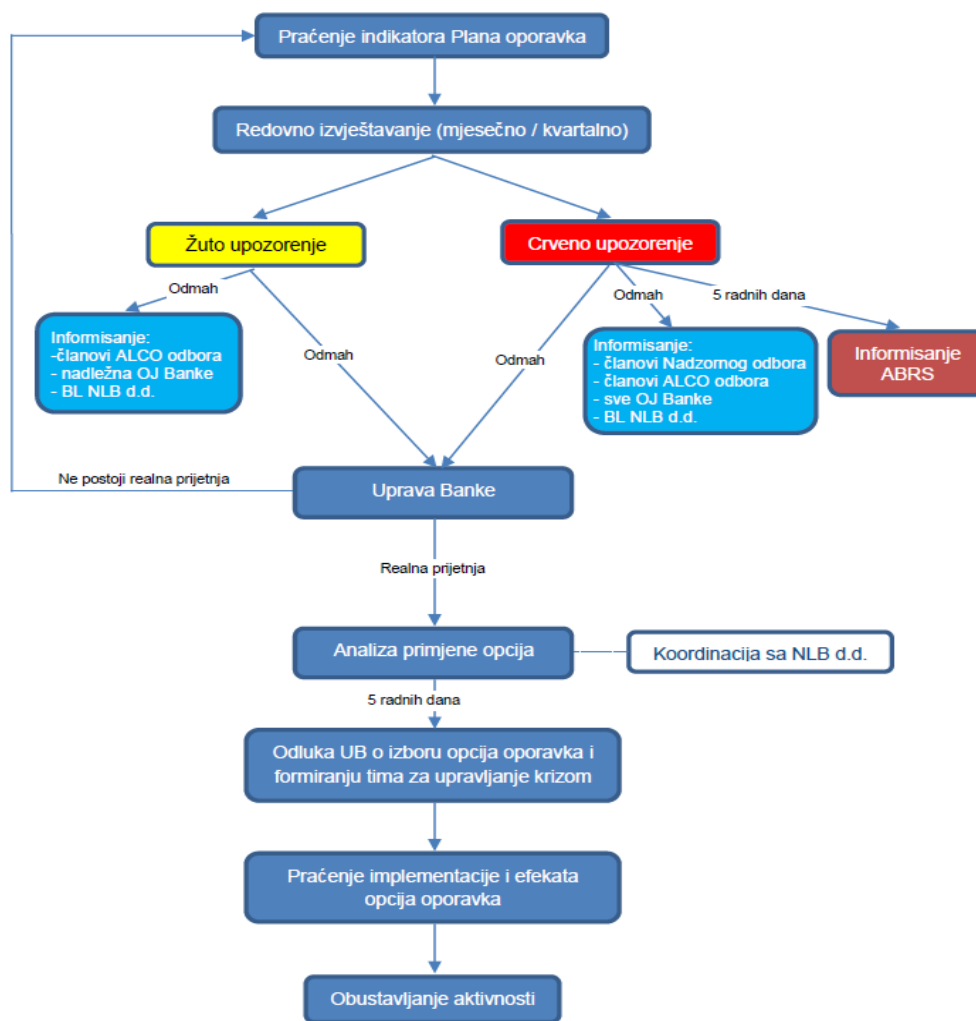
Izjava o risk apetitu opisuje rizike kojima je Banka već izložena i iznos izloženosti koji je spremna da preuzme ili izbjegne u budućnosti za te vrste rizika. Ona određuje granice (limite, ciljeve) u okviru kojih je očekivano da Banka posluje pri ostvarivanju ciljeva poslovanja, finansija i upravljanja rizicima.

Način informisanja organa upravljanja Banke o rizicima

Banka je definisala linije izveštavanja u zavisnosti od nivoa prekoračenja pokazatelja koji se prate. U skladu sa procedurama opisanim u Planu oporavka, postoje dva tipa linija izveštavanja:

	Žuti alarm	Crveni alarm
Tumačenje alarma	Nema nevolja, ali potrebno je obratiti pažnju zbog predostrožnosti	Ozbiljna prijetnja i opasnost po finansije i poslovanje
Vjerovatnoća „lažnog alarma“ koji ne podrazumijeva potrebu za intervencijom	Relativno visoka	Niska do toga da bude jednaka nuli
Izvještava se	članovi ALCO odbora, Uprava Banke, organizaciona jedinica u čijem starateljstvu je indikator koji je prekoračio graničnu vrijednost, NLB d.d. (BL Risk)	članovi ALCO odbora, Uprava Banke, Nadzorni odbor Banke, sve organizacione jedinice Banke, NLB d.d. (BL Risk), Agencija za bankarstvo Republike Srpske
Konačno tijelo za donošenje odluke	Uprava Banke	Uprava Banke

U nastavku je dat šematski prikaz načina praćenja, izvještavanja, aktiviranja, kao i obustavljanja aktivnosti iz Plana oporavka:

Adekvatnost sistema upravljanja rizicima u odnosu na rizični profil, poslovnu politiku i strategiju

Sveobuhvatni pristup upravljanju rizicima se zasniva na promišljenim i razumno konzervativnim usmjerenjima za preuzimanje rizika, takođe uzimajući u obzir relevantne stručne kriterijume.

Osnovni cilj sistema za upravljanje rizicima je da obezbijedi da rizični profil Banke bude u skladu sa unaprijed definisanom sklonošću Banke ka rizicima. Sistem za upravljanje rizicima obuhvata, između ostalog sljedeće elemente:

- Jasno definisana interna akta za identifikovanje, mjerenje, procjenu, praćenje, kontrolu i ublažavanje rizika i izvještavanje o njima (strategija, politike, procedure)
- Organizacija sistema za upravljanje kreditnim i nekreditnim rizicima - organizacija sistema za upravljanje rizicima zasniva se na organizacionoj strukturi sa jasno definisanim, transparentnim i konzistentnim linijama odgovornosti koje su usklađene sa prirodom i obimom poslovnih aktivnosti Banke
- Kadrovski resursi - kadrovski resursi obuhvataju adekvatan broj zaposlenih uključenih u sistem za upravljanje rizicima koji imaju odgovarajuću stručnost i profesionalno iskustvo
- Proces upravljanja svim rizicima - Proces upravljanja rizicima obuhvata proces identifikacije, mjerenja, odnosno procjene, ublažavanja, praćenja i kontrole rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena
- Kvantifikacija sklonosti Banke ka rizicima izvršena je uspostavljanjem sistema limita po pojedinačnim vrstama i izvorima rizika. Limiti su definisani politikama upravljanja pojedinačnim rizicima. Uveden je sistem upravljanja rizicima koji omogućava proaktivan pristup navedenoj problematici uz mogućnost blagovremenog donošenja odluka koje će omogućiti da se postojeći rizični profil Banke približi ciljnom profilu
- IT podrška sistemu za upravljanje rizicima - osnovna strateška odrednica za IT podršku sistema za upravljanje rizicima je da IT sistem Banke bude prilagođen ostvarivanju ciljeva i zadataka sistema za upravljanje rizicima na strateškom i operativnom nivou
- Sistem unutrašnjih kontrola - sistem unutrašnjih kontrola treba da omogući adekvatnu kontrolu i nadzor funkcionisanja sistema za upravljanje rizicima, a naročito njegovu usklađenost sa propisima, unutrašnjim aktima i poslovnim standardima (pravilima struke)

Način na koji poslovni model Banke određuje i utiče na rizični profil

Ključni principi preuzimanja rizika koje je Banka spremna preuzeti su izraženi preko sljedećih indikatora:

- definisanje ciljnih poslovnih aktivnosti, odnosno poslovnih aktivnosti koje nisu prihvatljive,
- definisanje maksimalno prihvatljivog obima preuzimanja rizika,
- obezbjeđivanje praćenja profitabilnosti pojedinačnih poslova u vezi preuzimanja rizika,
- redovno provođenje stres testova u cilju testiranja najznačajnijih rizika i analiza rezultata.

Banka ima opreznu politiku preuzimanja rizika i na taj način osigurava dugoročno optimalno pozitivno poslovanje sa ostvarenjem dobiti, uz ispunjavanje svih regulatornih zahtjeva. Polazne osnove za preuzimanje rizika Banke su Poslovni plan Banke, Strategija Retail Područja NLB Banke, Strategija rizika i Strategija upravljanja aktivom i pasivom (ALM strategija).

Banka namjerava da bude održivo profitabilna institucija koja uglavnom radi s klijentima na poslovima u kojima može postići i održati konkurentsku poziciju u pogledu profitabilnosti i/ili učešća na tržištu. Kako bi se dugoročno održala, Banka će se fokusirati na optimizaciju svog kreditnog portfolija, kao i na povećanje profitabilnosti po znatno poboljšanom profilu rizika.

Povezanost Strategije i Rizičnog profila/apetita sa ključnim pokazateljima poslovanja

Rizični apetit predstavlja ključni okvir za definisanje maksimalnog prihvatljivog nivoa preuzimanja rizika od strane Banke. Rizični apetit se definiše preko kvalitativnih i kvantitativnih ciljeva, koji su u skladu sa poslovnom strategijom Banke.

U cilju praćenja i upravljanja rizičnim apetitom Banke, isti je uključen u procese planiranja, upravljanja kapitalom, ICAAP i ILAAP. Detaljniji limiti/targeti, koji unapređuju rizični apetit, definisani su kao dodatni indikatori rizika i u skladu su sa postavljenim rizičnim profilom, pojedinačnim politikama za upravljanje rizicima (likvidnost, kamatni rizik, operativni rizik u procesu ICAAP-a i ILAAP-a). Glavna svrha ovih rizičnih limita/targeta je da se ispita i utvrdi da li određene aktivnosti koje Banka preduzima usmjeravaju rizični apetit Banke u pravcu zajedničkih strateških ciljeva. Na ovaj način ICAAP proces i Rizični apetit su uključeni u proces upravljanja rizičnim profilom, upravljanje rizikom na operativnom nivou i strateškog procesa donošenja odluka. Dodatni limiti/indikatora su uključeni u Plan oporavka banke i redovno se prate i o njima se izvještavaju odgovarajući odbori.

Metodologija za određivanje ispravki vrijednosti za kreditni rizik i rezervacija po gubicima za vanbilansne stavke

Ispravke vrijednosti i rezervacije su iznosi procijenjenog troška Banke, koji će se vjerovatno desiti u budućnosti, ali vrijeme njihove realizacije i iznos još nisu poznati.

Klasifikacija po Fazama i kriteriji prelaska između Faza

Banka priznaje očekivane kreditne gubitke za rizičnu aktivu i potencijane obaveze u okviru MSF19. Ako se na izvještajni datum kreditni rizik po rizičnoj aktivu i potencijalnim obavezama nije značajno povećao od početnog priznavanja, Banka priznaje rezervisanja za gubitke u iznosu koji je jednak 12-mjesečnom očekivanom kreditnom gubitku (Faza 1).

Ukoliko je nakon početnog priznavanja došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika Banka će izvršiti ponovnu klasifikaciju finansijskih sredstava i potencijalnih obaveza iz Faze 2 u Fazu 3 i priznati rezervisanja za gubitke koja su jednaka očekivanim kreditnim gubicima tokom njihovog cjelokupnog živonog vijeka (LECL).

Kada dođe do poboljšanja kreditnog rizika, rizična aktiva i potencijalne obaveze se reklasifikuju nazad u Fazu 1 ili Fazu 2 (minimalni period za klasifikaciju u „bolju“ fazu je 3 mjeseca za sva finansijska sredstva). Ako rejting pri odobravanju nije dostupan onda je prelaz u u bolju fazu zasnovan na ocjeni na datum izvještavanja.

Za finansijska sredstva u Fazi 1 i 2 koja sadrže samo bilansnu stavku, rezervisanja za gubitke su jednaka procijenjenim očekivanim kreditnim gubicima (ECL). Za finansijske instrumente koji sadrže i bilansnu i vanbilansnu stavku, procijenjeni očekivani kreditni gubitak (ECL) se raspoređuje između rezervisanja za očekivani kreditni gubitak (ECL) i rezervisanja za očekivani kreditni gubitak (ECL) na osnovu izloženosti (EAD).

Individualne ispravke vrijednosti i rezervacije

Iznos individualnih ispravki vrijednosti i rezervisanja se mjeri kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i procijenjenog budućeg gotovinskog toka diskontovanog po efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog sredstva ili zakonskoj zateznoj kamati.

Prilikom obavljanja konkretne procjene individualnih ispravki vrijednosti i rezervisanja koristi se objektivni i istinit prikaz procjene budućih gotovinskih tokova i vrednovanja kolaterala.

Procijenjeni nadoknativ iznos obično odgovara iznosu dobijenom korišćenjem dve metode:

- 1) Sadašnja vrijednost očekivanih budućih gotovinskih tokova, diskontovanih po kamatnoj stopi finansijskog sredstva
- 2) Procjena nadoknativog iznosa izloženosti pokrivene kolateralom odražava gotovinski tok koji može biti posljedica likvidacije kolaterala

Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza

Za potrebe objavljivanja podataka i informacija za 2019. godinu, Banka je u okviru kategorije Izloženosti u statusu neizmirenja izvještavala potraživanja od klijenata koji su na dan 31.12.2019. godine bili klasifikovani u C, D ili E kategoriju u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka.

Kreditni rejtnzi

Za izračunavanje rizikom ponderisane aktive Banka primjenjuje pravila ABRS, a za dodjeljivanje pondera kreditnog rizika za klasu izloženosti prema institucijama koristi eksterne rejtinge agencija Fitch, Standard&Poor's i Moody's, u skladu sa zahtjevima propisanim u Odluci o izračunavanju kapitala banaka.

Za potrebe izračuna rizikom ponderisane aktive Banka koristi kreditne rejtinge tri vanjske institucije za procjenu kreditnog rizika (ECAI) - FITCH, Standard&Poor's and Moody's i to za izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama i izloženosti prema institucijama.

Prema Metodologiji bonitetnog razvrstavanja za specifične grupe klijenata NLB Banke a.d. Banja Luka, kreditni bonitet banke ili grupe se određuje na osnovu prosječnog broja međunarodnih kreditnih boniteta utvrđenih od strane međunarodnih rejting agencija (Fitch, Moody's i S&P).

Raspoređivanje izloženosti u odgovarajuće stepene kreditnog kvaliteta (1,2,3,4,5 i 6) vrši se prema tabeli rapoređivanja kreditnih procjena ECAI objavljenoj na stranici ABRS i u skladu sa odredbama čl. 50, 56, 57 i 71 Odluke o izračunavanju kapitala.

Ponderi rizika prema vrsti izloženosti i nivou kreditnog kvaliteta su prikazani u tabeli ispod:

Klasa izloženosti	Nivo kreditnog kvaliteta					
	1	2	3	4	5	6
Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	0%	20%	50%	100%	100%	150%
Izloženosti prema institucijama - ročnost kraća od tri mjeseca	20%	20%	20%	50%	50%	150%
Izloženosti prema institucijama - ročnost duža od tri mjeseca	20%	50%	50%	100%	100%	150%

5. Kapital

Proces upravljanja kapitalom jedan je od najvažnijih procesa upravljanja bankom. Izmjena regulative u ovoj oblasti uticala je na povećanje složenosti procesa upravljanja kapitalom. ABRS je donijela novu Odluku o izračunavanju kapitala banaka čija primjena je počela 31.12.2017. godine. Navedenom Odlukom počela je implementacija Bazel III standarda u bankarskom sektoru Republike Srpske. Osnovni ciljevi usvajanja novih propisa su povećanje otpornosti bankarskog sektora kroz povećanje kvaliteta kapitala i uvođenje zaštitnih slojeva kapitala.

Minimalni standardi poslovanja za obezbjeđenje i održavanje kvantiteta i kvaliteta kapitala propisani su Zakonom o bankama Republike Srpske (u daljem tekstu: Zakon) i Odlukom ABRS o izračunavanju kapitala banaka (u daljem tekstu: Odluka).

Banka je usvojila interni akt **Strategija i politika upravljanja kapitalom** kojim su propisani minimalni standardi koje će Banka obezbijediti i provoditi u procesu upravljanja i izračunavanja kapitala u skladu sa Zakonom, Odlukom i standardima NLB Grupe. Dokument definiše:

- Visinu, strukturu i kvalitet regulatornog kapitala;
- Minimalne stope redovnog osnovnog, osnovnog i regulatornog kapitala;
- Zaštitne stope kapitala;
- Ciljeve upravljanja kapitalom;
- Stopu finansijske poluge;
- Mjere za očuvanje kapitala;

- Risk apetit;
- Procedure za praćenje tekućih i planiranje budućih potreba Banke za kapitalom;
- Odgovornost za provođenje Politike upravljanja kapitalom;
- Politiku dividendi;
- Izvještavanje o kapitalu.

Minimalni iznos uplaćenog osnivačkog kapitala u skladu sa Zakonom iznosi 15 miliona KM. Odlukom ABRS definisan je pojam regulatornog kapitala i njegovi elementi.

Regulatorni kapital banke predstavlja iznos izvora sredstava koji je banka dužna održavati radi sigurnog i stabilnog poslovanja, odnosno ispunjenja obaveza prema povjericima.

Regulatorni kapital banke predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala nakon regulatornih usklađivanja u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka:

- Osnovni kapital banke, jeste zbir stavki redovnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja i stavki dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja.
- Dopunski kapital je zbir instrumenata kapitala, subordinisanih dugova, opštih rezervi za kreditne gubitke i drugih stavki dopunskog kapitala nakon regulatornih usklađivanja, koji ne može biti veći od jedne trećine osnovnog kapitala.

Osnovni kapital NLB Banke a.d. Banja Luka u cjelini se sastoji od redovnog osnovnog kapitala. Banka nema dodatnog kapitala.

Redovni osnovni kapital na 31.12.2019. godine čine:

- uplaćeni akcijski kapital po osnovu izdatih običnih akcija,
- emisiona premija,
- zakonske rezerve nastale izdvajanjem dijela dobiti prethodnih godina na osnovu Odluka Skupštine akcionara,
- ostale rezerve nastale po osnovu prve primjene relevantnih MRS i MSFI. Ove rezerve uključene su u redovni osnovni kapital na osnovu Odluke Skupštine akcionara Banke u maju 2019. godine, a što je u skladu sa Odlukom ABRS o uslovima za uključenje formiranih rezervi za kreditne gubitke u redovni osnovni kapital banke (Službeni glasnik RS 117/18).
- zadržana dobit za koju je Skupština akcionara donijela Odluku o raspodjeli dijela ostvarene i revidirane dobiti u ovu stavku kapitala i
- elementi Akumuliranog ostalog ukupnog rezultata koji su nastali po osnovu efekata vrednovanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat a na osnovu primjenljivih MSFI.

U skladu sa članom 9. Odluke ABRS o izračunavanju kapitala banaka, Banka je prilikom izračunavanja redovnog osnovnog kapitala izvršila propisana regulatorna usklađivanja, tj. umanjenje za sljedeće:

- nematerijalnu imovinu koju čine ulaganja u softver i licence sa stanjem na dan 31.12.2019. godine,
- odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti sa stanjem na dan 31.12.2019. godine.

Ostale stavke koje u skladu sa Odlukom ABRS umanjuju redovni osnovni kapital, odnosno predstavljaju regulatorna usklađivanja, Banka nema u svom bilansu (nepokriveni gubitak tekuće i prethodnih godina, ulaganja u vlastite instrumente kapitala, direktno ili indirektno ulaganje u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, iznos kvalifikovanog učešća u pravnom licu izvan finansijskog sektora, slobodne isporuke).

Dopunski kapital Banke na 31.12.2019. godine čine:

- opšte ispravke vrijednosti za kreditne gubitke do 1,25% iznosa izloženosti ponderisanih rizikom, izračunatog u skladu sa Odlukom ABRS,
- subordinisane obaveze.

U skladu sa Odlukom ABRS o izračunavanju kapitala banaka, Banka je prilikom izračunavanja dopunskog kapitala izvršila propisana regulatorna usklađivanja, tj. umanjenje za sljedeće:

- iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornim zahtjevima i kriterijumima klasifikacije propisanim Odlukama ABRS u iznosu od 13.969 hiljada KM.

Ostale stavke koje u skladu sa Odlukom ABRS umanjuju dopunski kapital Banka nema u svom bilansu (direktno ili indirektno ulaganje u vlastite instrumente dopunskog kapitala, direktno ili indirektno ulaganje u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora).

U narednim tabelama prikazana je struktura regulatornog kapitala i opis osnovnih karakteristika elemenata kapitala NLB Banke a.d. Banja Luka na dan 31.12.2019. godine.

u 000 KM

Kapital		
Br.	Stavka	Iznos
1.	REGULATORNI KAPITAL	137.005
1.1	OSNOVNI KAPITAL	133.864
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	133.864
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	62.160
1.1.1.2	Zadržana dobit	5.487
1.1.1.3	Akumulirani ostali ukupni rezultat	6.007
1.1.1.4	Ostale rezerve	63.002
1.1.1.5	(-) Ostala nematerijalna imovina	-1.874
1.1.1.6	(-) Odložena poreska imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti i ne proizilazi iz privremenih razlika umanjениh za povezane poreske obaveze	-918
1.1.1.7	(-) Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuju dodatni osnovni kapital	
1.1.1.8	(-) Odloženo poresko sredstvo koje se može odbiti i koja zavisi od buduće profitabilnosti i proizilazi iz privremenih razlika	
1.1.2.	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	
1.1.2.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	
1.1.2.2	(-) Odbici od stavki dopunskog kapitala koji premašuju dopunski kapital	
1.1.2.3	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital (odbija se od redovnog osnovnog kapitala)	
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	3.141
1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinisani krediti koji se priznaju kao dopunski kapital	7.823
1.2.2	Opšte ispravke vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardizovanim pristupom	9.287
1.2.3	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	
1.2.4	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	-13.969

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata	
Br.	Stavka
1.	Emitent NLB Banka a.d. Banja Luka
1.1	Jedinstvena oznaka VBBB-R-A
Tretman u skladu sa regulatornim okvirom	
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidovanoj osnovi <i>na pojedinačnoj osnovi</i>
3.	Vrsta instrumenta <i>obične akcije</i>
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja 62.160 hiljada KM <i>Navedeni iznos je priznat u regulatornom kapitalu u iznosu koji je dobijen prilikom emisije instrumenta.</i>
5.	Nominalni iznos instrumenta 1.000 KM
5.1.	Emisiona cijena 1.000 KM
5.2.	Otkupna cijena <i>nije primjenljivo</i>
6.	Računovodstvena klasifikacija <i>akcionarski kapital</i>
7.	Datum izdavanja instrumenta <i>Banka je emitovala ukupno 16 emisija akcija. Prva emisija emitovana je prilikom osnivanja Banke 1998. godine, a poslednja šesnaesta emisija akcija izvršena je 2011. godine pretvaranjem rezervi Banke u akcionarski kapital. Ukupan iznos emitovanih akcija od prve do šesnaeste emisije iznosi 62.003.000 KM.</i>
8.	Instrument sa datumom dospjeća ili instrument bez datuma dospjeća <i>bez datuma dospjeća</i>
8.1.	Inicijalni datum dospjeća <i>bez dospjeća</i>
9.	Opcija kupovine od strane emitenta <i>ne</i>
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost <i>nije primjenljivo</i>
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenljivo) <i>nije primjenljivo</i>
Kuponi/dividende	
10.	Fiksna ili promjenljiva dividenda/kupon <i>Dividenda je promjenljiva, uslovljena je visinom ostvarene dobiti. Odluku o raspodjeli dobiti donosi Skupština akcionara Banke.</i>
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi <i>nije primjenljivo</i>
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende <i>nije primjenljivo</i>

13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividendi/kupona <i>„djelimično diskreciono pravo”. Ako postoje određeni uslovi koji se moraju ispuniti prije otkazivanja isplate (npr. kapital ispod određenog praga, regulatorna ograničenja)</i>
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona <i>djelimično diskreciono pravo</i>
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih podsticaja za otkup <i>ne.</i>
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi <i>nekumulativne.</i>
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument <i>nekonvertibilan.</i>
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije <i>nije primjenljivo</i>
18.	Ako je konvertibilan djelimično ili u cijelosti <i>nije primjenljivo</i>
19.	Ako se može konvertovati, stopa konverzije <i>Navodi se stopa konverzije u instrument sa većom sposobnošću za pokriće gubitaka. nije primjenljivo</i>
20.	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija <i>nije primjenljivo</i>
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje <i>nije primjenljivo</i>
22.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje <i>nije primjenljivo</i>
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti <i>da</i>
24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti <i>U slučaju pokrića gubitka na osnovu odluke Skupštine Banke u skladu sa regulativom.</i>
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cijelosti <i>djelimično</i>
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno <i>U skladu sa regulativom</i>
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, opis mehanizama povećanja vrijednosti <i>Povećanje iz ostalih elemenata regulatornog kapitala u skladu sa regulativom</i>
28.	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta <i>nije primjenljivo</i>
29.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata <i>Nije primjenljivo</i>
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike <i>nije primjenljivo</i>

6. Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala

ABRS je Odlukom propisala posebne uslove za definisanje, izračunavanje i održavanje kapitala u bankama i minimalne stope kapitala.

Minimalni kapitalni zahtjevi koji su propisani Odlukom o izračunavanju kapitala banaka imaju za cilj da osiguraju određeni nivo kvaliteta kapitala. Kvalitet kapitala mjeri se stopom adekvatnosti kapitala.

Adekvatnost (stopa adekvatnosti) kapitala Banke predstavlja odnos regulatornog kapitala i zbira ukupne ponderisane rizične aktive, operativnog, tržišnog i ostalih rizika obračunatih u skladu sa Odlukom ABRS.

Kapitalni zahtjevi

U skladu sa Zakonom i Odlukom Agencije, banka mora u svakom trenutku ispunjavati minimum kapitalnih zahtjeva:

1. stopu redovnog osnovnog kapitala (CET 1) od 6,75%,
2. stopu osnovnog kapitala od 9%,
3. stopu regulatornog kapitala od 12%.

U skladu sa Odlukom ABRS potrebno je da banka održava i dodatni zaštitni sloj za očuvanje kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku. To znači:

- 1) stopu redovnog osnovnog kapitala (CET 1) od 9,25%,
- 2) stopu osnovnog kapitala od 11,5%,
- 3) stopu regulatornog kapitala od 14,5%.

Zahtjev za ostale zaštitne slojeve kapitala

ABRS utvrđuje listu sistemski značajnih banaka u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske.

ABRS može odrediti stopu zaštitnog sloja kapitala za sistemski značajne banke u visini od 0% do 2% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Zahtjev za kombinovani zaštitni sloj predstavlja redovni osnovni kapital (izražen procentualno u odnosu na ukupni iznos izloženosti riziku, koji je namijenjen ispunjavanju zahtjeva za zaštitnim slojem za očuvanje kapitala, uvećan za sljedeće zaštitne slojeve, u zavisnosti od toga šta je primjenjivo:

1. kontraciklični zaštitni sloj specifičan za banku,
2. zaštitni sloj za sistemski važnu banku,
3. zaštitni sloj za sistemski rizik.

Primjena kontracikličnog zaštitnog sloja specifičnog za banku, zaštitnog sloja za sistemski važnu banku i zaštitnog sloja za sistemski rizik još uvijek nije propisana.

U skladu sa zakonskom regulativom, NLB Banka a.d. Banja Luka izračunava kapitalne zahtjeve za sljedeće rizike:

- Kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane i rizik namirenja/ispоруke – primjenom standardizovanog pristupa,
- Operativni rizik – primjenom pristupa osnovnog pokazatelja,
- Devizni rizik – u skladu sa regulativom, ako zbir njene ukupne neto otvorene devizne pozicije prelazi 2% njenog regulatornog kapitala.

Stopa regulatornog kapitala NLB Banka a.d. Banja Luka na dan 31.12.2019. godine iznosila je 15,92% (2018: 15,56%). U odnosu na kraj prethodne godine adekvatnost je uvećana za 0,36 p.p.

Značajna kreditna aktivnost i rast kreditnog portfolia u 2019. godini usloveli su rast rizične aktive po osnovu kreditnog rizika od 18.928 hiljada KM. Rizična aktiva po osnovu operativnih rizika je uvećana u odnosu na prethodnu godinu za 4.396 hiljada KM zbog rasta dobiti što je uticalo na povećanje osnovnog pokazatelja. Rizična aktiva po osnovu deviznog rizika na kraju 2019. godine je povećana je za 1.484 hiljada KM u odnosu na kraj 2018. godine zbog povećanja otvorene devizne pozicije Banke.

U 2019. godini osnovni kapital je povećan formiranjem Ostalih rezervi koje su nastale po osnovu prve primjene MRS 39 - Priznavanje i odmjeravanje na 01.01.2010. godine i prve primjene MSFI 9 - Finansijski instrumenti na 01.01.2018. godine. Ove rezerve uključene su u redovni osnovni kapital na osnovu Odluke Skupštine akcinara Banke u maju 2019. godine.

Osnovni kapital povećan je i po osnovu povećanja Akumuliranog ostalog ukupnog rezultata zbog povećanja efekata vrednovanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat. Nakon izvršenih regulatornih usklađivanja neto povećanje regulatornog kapitala na kraju 2019. godine iznosi 6.978 hiljada KM.

Struktura i nivo kapitala i stope kapitala redovno se prate od strane rukovodstva Banke na mjesečnom nivou.

ABRS i Nadzorni odbor Banke izvještavaju se na kvartalnom nivou.

Uprava Banke predlaže Plan kapitala koji se donosi za petogodišnji period. Plan kapitala potvrđuje Nadzorni odbor, a usvaja Skupština Banke.

Iznosi kapitalnih zahtjeva i stope kapitala

Adekvatnost kapitala na 31.12.2019		
Br.	Stavka	Iznos
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	-
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	7.165
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	2.543
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-
6.	Izloženosti prema institucijama	2.876
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	26.778
8.	Izloženosti prema stanovništvu	34.254
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	9.926
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	1.568
11.	Visokorizične izloženosti	-
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	-
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	19
16.	Ostale izloženosti	4.029
17.	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/ispоруke	-
18.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike	-
18.1.	Kapitalni zahtjevi za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata	
18.2.	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje prekoračuju ograničenja definisana Odlukom o velikim izloženostima	
18.3.	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik	449
18.4.	Kapitalni zahtjevi za robni rizik	-
19.	Kapitalni zahtjevi za operativni rizik	8.938
20.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	15,56
21.	Stopa osnovnog kapitala	15,56
22.	Stopa regulatornog kapitala	15,92

Izračun kapitalnog zahtjeva za operativni rizik se vrši korištenjem pristupa osnovnog pokazatelja, definisanog članom 104. Odluke o izračunavanju kapitala banaka donesenom od strane ABRS. Prema pristupu osnovnog pokazatelja kapitalni zahtjev za operativni rizik je jednak 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja definisanog članom 105. Odluke o izračunavanju kapitala banaka. Na 31.12.2019 kapitalni zahtjev za operativne rizike iznosi 8.938 hiljada KM.

Ukupna neto izloženost kreditnom riziku, izračunata kao bruto izloženost umanjena za ispravke vrijednosti na bilansnu aktivu i rezervisanja na vanbilansnu aktivu, obračunata u skladu sa zahtjevima ABRS, te prosječna neto izloženost tokom perioda, izračunata kao aritmetički prosjek kvartalnih neto izloženosti tokom 2019. godine prikazani su u tabeli ispod:

Ukupna i prosječna izloženost Banke

u 000 KM

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti			
Br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	421,073	411,926
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	185,964	187,190
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	25,025	19,189
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	96,540	115,579
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	302,084	284,138
8.	Izloženosti prema stanovništvu	412,000	396,199
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	127,316	136,667
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	12,942	10,691
11.	Visokorizične izloženosti	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	161	119
16.	Ostale izloženosti	76,816	74,237

Geografska podjela izloženosti

u 000 KM

Izloženost po zemljama i značajnim geografskim područjima																		
Br	Vrsta izloženosti	Austrija	Belgija	BIH	Njemačka	Španija	Finska	Francuska	Velika Britanija	Irska	Crna Gora	Srbija	Slovenija	SAD	Ostale zemlje *	Zemlje Evropske Unije	Zemlje izvan Evropske Unije	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	0	0	238,354	5,880	7,975	2,100	18,103	0	10,774	0	0	132,578	5,309	0	177,410	243,663	421,073
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	0	0	185,964	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	185,964	185,964
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	25,025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25,025	25,025
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Izloženosti prema institucijama	20,167	1	564	29,405	0	0	0	19,167	0	4,943	4,657	14,691	2,942	2	83,432	13,107	96,540
7	Izloženosti prema privrednim društvima	0	1,112	297,753	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,220	0	1,112	300,973	302,084
8	Izloženosti prema stanovništvu	39	0	411,811	0	0	0	0	0	0	5	142	0	0	3	42	411,958	412,000
9	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	0	0	127,316	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	127,316	127,316
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	0	0	9,168	0	0	0	0	0	0	3,768	0	0	0	6	6	12,936	12,942
11	Visoko rizične izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	161	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	161	161
16	Ostale izloženosti	0	0	76,816	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	76,816	76,816

* zemlje prema kojima Banka ima manje od 10.000 KM izloženosti (Češka Republika, Hrvatska, Mađarska, Luksemburg, Poljska)

Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti)

Br	Izloženosti	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i klimatizacija	Snabdijevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	Građevinarstvo	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane, hotelsništvo i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	Javna uprava i odbrana; obaveze socijalno osiguranje	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	Umjetnost, zabava i rekreacija	Ostale uslužne djelatnosti	Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za sopstvenu upotrebu	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i organa	Ostalo neraspoređeno	Ukupno	
1	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	238,300	0	0	0	182,773	0	0	0	0	0	0	0	421,073	
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,058	0	183,906	0	0	0	0	0	0	0	0	185,964
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	55	0	24,542	0	396	32	0	0	0	0	0	25,025
4	Izloženosti prema multilateralim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	96,540	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	96,540
7	Izloženosti prema privrednim društvima	12,481	5,583	57,341	26,992	8,323	46,360	67,360	23,435	4,766	11,052	20,674	588	6,919	630	0	355	1,366	1,054	524	0	0	6,282	302,084	
	od čega: mala i srednja preduzeća	2,484	1,216	26,062	5,118	461	21,213	23,440	12,225	941	557	1,112	588	3,421	586	0	355	1,365	0	524	0	0	0	0	101,666
8	Izloženosti prema stanovništvu	3,311	155	10,051	119	159	3,700	13,568	4,081	609	619	4,971	119	2,221	553	5	188	901	50	840	0	0	365,780	412,000	
	od čega: mala i srednja preduzeća	2,675	155	8,456	119	150	3,050	11,242	3,010	237	546	0	60	1,523	497	3	3	602	26	316	0	0	0	0	32,668
9	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	3,928	2,640	31,313	1,045	565	11,267	33,965	2,419	352	4,587	527	4,690	2,161	0	0	412	1,049	0	419	0	0	25,977	127,316	
	od čega: mala i srednja preduzeća	1,466	0	14,290	1,045	0	4,382	11,125	2,212	109	2,003	0	4,653	1,627	0	0	402	991	0	378	0	0	0	0	44,682
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	430	0	1,212	2	42	158	2,204	78	3,778	10	2	83	0	5	364	1	100	0	359	0	0	4,115	12,942	
	od čega: mala i srednja preduzeća	415	0	779	0	0	158	782	60	0	2	0	62	0	0	0	0	0	0	355	0	0	0	0	2,614
11	Visoko rizične izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	161	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	161
16	Ostale izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	76,816	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	76,816

Preostala ročnost izloženosti druge ugovorne strane

u 000 KM

Preostali rok do dospijea svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti)						
Br.	Kategorija izloženosti	<= 1 god	>1<=5 god	>5 god	Nije navedeno dospijeće	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	68,333	112,337	2,100	238,303	421,073
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	10,490	113,468	61,591	415	185,964
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	74	16,402	8,412	137	25,025
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0
6	Izloženosti prema institucijama	19,363	20	13	77,143	96,540
7	Izloženosti prema privrednim društvima	137,254	114,613	43,483	6,735	302,084
8	Izloženosti prema stanovništvu	30,927	141,304	197,795	41,974	412,000
9	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	37,192	48,966	41,158	0	127,316
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	529	4,239	7,870	304	12,942
11	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0	0	0	0
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	0	161	161
16	Ostale izloženosti	0	0	0	76,816	76,816

Bruto izloženost po značajnim privrednim granama

Izloženosti prema značajnoj grani privrede								
Br.	Grane privrede	Izloženosti kod kojih su izvršene ispravke vrijednosti, odnosno umanjenje vrijednosti (izloženosti u statusu neizmirenja obaveza)	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ukupan iznos obračunatih regulatornih rezervi
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	68,333	112,337	2,100	238,303	421,073	68,333	112,337
2	Vađenje ruda i kamena	10,490	113,468	61,591	415	185,964	10,490	113,468
3	Prerađivačka industrija	74	16,402	8,412	137	25,025	74	16,402
4	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	0	0	0	0	0	0	0
5	Snabdijevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	0	0	0	0	0	0	0
6	Građevinarstvo	19,363	20	13	77,143	96,540	19,363	20
7	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	137,254	114,613	43,483	6,735	302,084	137,254	114,613
8	Saobraćaj i skladištenje	30,927	141,304	197,795	41,974	412,000	30,927	141,304
9	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	37,192	48,966	41,158	0	127,316	37,192	48,966
10	Informacije i komunikacije	529	4,239	7,870	304	12,942	529	4,239
11	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0	0	0	0	0	0
12	Poslovanje nekretninama	0	0	0	0	0	0	0
13	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	0	0	0	0	0	0	0
14	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0	0	0	0	0	0	0
15	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	0	0	0	161	161	0	0
16	Obrazovanje	0	0	0	76,816	76,816	0	0
17	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	68,333	112,337	2,100	238,303	421,073	68,333	112,337
18	Umjetnost, zabava i rekreacija	10,490	113,468	61,591	415	185,964	10,490	113,468
19	Ostale uslužne djelatnosti	74	16,402	8,412	137	25,025	74	16,402
20	Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za sopstvenu upotrebu	0	0	0	0	0	0	0
21	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i organa	0	0	0	0	0	0	0
22	Ostalo neraspoređeno	19,363	20	13	77,143	96,540	19,363	20
23	Ukupno	137,254	114,613	43,483	6,735	302,084	137,254	114,613

Promjene u ispravkama vrijednosti u 2019. godini

Redni broj		Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1	Početno stanje	40,056	14,532
2	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	4,961	3,123
3	Iznos ukinutih ispravki vrijednosti i otpisi	-16,332	1,606
4	Završno stanje	28,685	19,262

Napomena: U ispravke vrijednosti uključeni su i efekti vrednovanja kredita koji se vrednuju po fer vrijednosti u skladu sa MSFI 9

Izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite

u 000 KM

Izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite					
Br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korišćenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korišćenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	421,073		421,073	
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	185,964		185,964	
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	25,025		25,025	
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama				
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama				
6	Izloženosti prema institucijama	96,540		96,540	
7	Izloženosti prema privrednim društvima	302,084		295,992	
8	Izloženosti prema stanovništvu	411,908	92	409,252	
9	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	127,316		127,316	
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza		12,942		12,942
11	Visokorizične izloženosti				
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica				
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom				
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima				
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	161		161	
16	Ostale izloženosti	76,816		85,564	92

Informacije o finansijskoj poluzi

Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se mjera kapitala podijeli sa mjerom ukupne izloženosti banke i izražava se u procentima.

Iznos ukupne izloženosti jeste zbir vrijednosti izloženosti u bilansnim i vanbilansnim stavkama. Minimalna stopa finansijske poluge koju su banke dužne održavati iznosi **6%**.

Na dan 31.12.2019. godine ukupnu izloženost Banke koja se uključuje u obračun finansijske poluge čine:

- Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije 10% uključuju opozive finansijske obaveze po osnovu finansijske podrške.
- Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije 20% uključuju izloženosti po osnovu odobrenih neiskorištenih kredita, činidbene garancije i nostro inkaso poslove umanjene za pripadajuća rezervisanja.
- Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije 50% uključuju izloženosti po osnovu plativih garancija umanjene za pripadajuća rezervisanja.
- Ostala imovina uključuje sve izloženosti u bilansu Banke umanjene za ispravke vrijednosti.
- Iznos odbitnih stavki uključuje odbitne stavke od osnovnog kapitala – odložena poreska sredstva i nematerijalna ulaganja.

Kapital Banke koji se koristi za izračunavanje finansijske poluge je osnovni kapital.

NLB Banka a.d. Banja Luka je na dan 31.12.2019. godine iskazala stopu finansijske poluge 8,60% (31.12.2018. god: 8,38%). I pored povećanja ukupne izloženosti od 105 miliona KM u odnosu na prethodnu 2018. godinu stopa finansijske poluge je veća za 0,22 p.p. zbog povećanja osnovnog kapitala od 12 miliona KM.

u 000 KM	
Vrijednosti izloženosti	Iznos
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 10 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 1. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	781
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 20 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 2. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	27.034
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 50 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	10.810
Ostala imovina	1.519.891
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – osnovni kapital – skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	-2.793
Izloženosti stope finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav 4. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	1.555.723
Kapital	
Osnovni kapital – u skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	133.864
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav 2. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	8,60

7. Zahtjevi za likvidnost

Likvidnost Banke predstavlja sposobnost obezbjeđivanja dovoljnih novčanih sredstava za finansiranje dospjelih obaveza.

Rizik likvidnosti predstavlja rizik nastanka gubitka u slučajevima kada finansijska institucija nije sposobna da izmiri sve dospjele obaveze, odnosno kada je finansijska institucija zbog nemogućnosti obezbjeđivanja dovoljnih sredstava za namirenje obaveze na njihovo dospjeće, prisiljena obezbjeđivati potrebna sredstva sa značajno većim troškovima od uobičajenih.

Polazna tačka za upravljanje rizikom likvidnosti na strateškom nivou je provođenje plana Banke i definisanje apetita za rizik i risk profila Banke. U skladu sa Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima u NLB Grupi tolerancija na prihvatanje rizika likvidnosti je niska. Zbog toga je bitno da Banka osigura dodatne izvore finansiranja za izmirenje svojih obaveza u svakom trenutku, čak i u slučaju realizacije pojedinog scenarija. U Risk apetitu su definisani značajni rizici i utvrđeni limiti i ciljne vrijednosti.

Strateški nivo upravljanja rizikom likvidnosti obuhvata:

- izrada stresnih testova i određivanje optimalnog i minimalnog nivoa likvidnosnih rezervi
- praćenje i upravljanje primarnim i sekundarnim likvidnosnim rezervama
- pripremanje i praćenje dinamičnih projekcija likvidnosti
- preduzimanje aktivnosti u svrhu ispunjenja planskih ciljeva

Politikom i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti, Banka je propisala minimalne standarde koje obezbjeđuje i sprovodi u procesu upravljanja rizikom likvidnosti.

Mjerenje i upravljanje rizikom likvidnosti obavlja se u tri faze:

- Praćenje trenutne izloženosti riziku likvidnosti i usklađenosti sa limitima,
- Dinamičke projekcije likvidnosti i okvir za stres testiranje,
- Likvidnost u vanrednim okolnostima.

Izlaganje riziku likvidnosti je ograničeno putem definisanih limita indikatora rizika likvidnosti. Pored definisanih limita, Banka sprovodi upravljanje rizikom likvidnosti na unutardnevnom nivou, prati stabilnost depozita po viđenju i sprovodi stres testove. Stres testovima se utvrđuje nivo likvidnih rezervi koje Banka treba imati u slučaju da dođe do snažnih odliva depozita. Banka mora imati minimalan nivo likvidnih rezervi da izdrži snažni odliv depozita u naredna dva mjeseca, u suprotnom aktivira se Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve.

Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve definiše načine postupanja i pristupanja izvorima likvidnosti u slučaju pogoršanih tržišnih okolnosti, u cilju očuvanja likvidnosti i zaštite poslovnih interesa komitenata i vlasnika Banke.

U skladu sa Principima supervizije i dobrog upravljanja rizikom likvidnosti Bazelskog Komiteta, definisan je Međunarodni okvir za mjerenje izloženosti riziku likvidnosti, standardi i monitoring ovog rizika. Razvijena su dva minimalna standarda za mjerenje izloženosti riziku likvidnosti: Koeficijent pokrivenosti likvidnosti LCR (Liquidity Coverage Ratio) i neto stabilni koeficijent finansiranja NSFR (Net Stable Funding Ratio). LCR limit je postavljen u Risk apetitu Banke.

NSFR zahtijeva od banaka održavanje stabilnog profila izvora sredstava u odnosu na sastav aktive i vanbilansnih aktivnosti. Održiva struktura izvora sredstava ima za cilj smanjenje vjerovatnoće da poremećaji u redovnim izvorima finansiranja Banke pogoršaju poziciju likvidnosti na način da se poveća rizik od neuspjeha i potencijalno dođe do šireg sistemskog stresa.

NSFR ograničava preveliku zavisnost o kratkoročnim izvorima sredstava na veliko, podstiče bolju procjenu rizika izvora finansiranja u svim bilansnim i vanbilansnim pozicijama bilansa stanja, i podstiče stabilnost sredstava. NSFR limit je postavljen u Risk apetitu Banke.

Adekvatnost strategija, politika, procedura, metodologija i procesa koje Banka koristi u upravljanju rizikom likvidnosti je obezbijeđena kroz sljedeće segmente:

1. poslovni dio – obezbjeđuje da se ne ugovaraju rizične transakcije,
2. funkcija rizika – prate ugovorene transakcije putem različitih stres testova, čime se osigurava procjena rizika istih,
3. funkcija usklađenosti poslovanja i interne revizije – obavljaju kontrole ugovorenih transakcija i poslovnih procesa,
4. Nadzorni odbor, Uprava Banke, ALCO, LICO odbor i ostali relevantni odbori Banke se blagovremeno izvještavaju o likvidnosnoj poziciji Banke,
5. interne kontrolne funkcije su formirane i obavljaju svoje aktivnosti u skladu sa Odlukom ABRS o sistemu unutrašnjih kontrola banke,
6. definisani interni limiti i ciljevi nisu prekoračeni, i svi su u oblasti niskog rizika,
7. edukacija zaposlenih.

Ukupna procjena pozicije likvidnosti Banke, koja uključuje sve tri faze, predstavljena je u Priručniku ILAAP-Proces Interne procjene adekvatnosti likvidnosti. U priručniku su opisani upravljački programi likvidnosnih rizika i rizika finansiranja, kao i proces upravljanja rizikom likvidnosti. ILAAP obuhvata kvalitativne i kvantitativne elemente procesa.

Rizik likvidnosti se takođe uzima u obzir u procesu interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP). Potencijalni dodatni kapital se izračunava u slučaju da rezultat testiranja otpornosti na stres pokazuje manjak likvidnih rezervi nakon jakog tromjesečnog stresa.

Izračun internog kapitalnog zahtjeva za rizik likvidnosti u Banci se zasniva na metodologiji za **stres testove rizika likvidnosti**. Banka je razvila model baziran na potencijalnim negativnim događajima, što bi moglo dovesti do neočekivanih odliva, kao rezultat dospjeća depozita ili zahtjeva za prijevremenu otplatu obaveza.

Banka koristi stres testove kako bi ustanovila koliko je otporna na šokove i koliko snažno ovi šokovi mogu uticati na poslovanje. Metodologija predviđa različite stres scenarije (slabe, srednje, jake, vrlo jake i ekstremne) koji se primjenjuju na izvore finansiranja kao i na rezerve likvidnosti.

Stres testovi za rizik likvidnosti se pripremaju za period od mjesec dana koji se zatim ponavljaju u drugom mjesecu (uzimajući u obzir odlive već u prethodnom mjesecu), i na treći mjesec (uzimajući u obzir odlive u prethodna dva mjeseca). Rezultati stres testova se koriste za postavljanje dvije ciljne vrijednosti, a to su:

- optimalan iznos rezervi likvidnosti koji je jednak iznosu odliva u tri mjeseca pod snažnim stres scenarijom,
- minimalni iznos rezervi likvidnosti koji je jednak iznosu odliva u dva mjeseca pod snažnim stres scenarijom.

Izračun internog kapitala za rizik likvidnosti odnosi se na deficit rezervi likvidnosti pod snažnim stres scenarijom u tri mjeseca (optimalni iznos rezervi likvidnosti), tj. interni kapitalni zahtjev za rizik likvidnosti se utvrđuje ukoliko rezultati stres testova likvidnosti pokažu da rezerve likvidnosti Banke ne bi bile dovoljne da izdrže potencijalne odlive izvora sredstava u naredna tri mjeseca.

Na području rizika likvidnosti, Banka sprovodi sljedeće stres testove:

- 1) standardni stres test i obrnuti (reverse) stres test,
- 2) racio pokrića likvidnosti (LCR - liquidity coverage ratio),
- 3) neto stabilni koeficijent finansiranja (NSFR – Net Stable Funding Ratio),
- 4) stabilnost depozita,
- 5) stres test unutardnevne likvidnosti.

Tržišni scenario ili scenario aktive Banke, se zasniva na pretpostavkama negativnog dešavanja na finansijskim tržištima koja mogu dovesti do smanjenja vrijednosti likvidnih rezervi. Putem ovog scenarija, negativni ishod likvidne pozicije Banke se dobije putem ponderisanja vrijednosti HOV koje se drže kao likvidne rezerve u aktivni bilansa stanja. Metodologija podrazumijeva da se ponderisanje vrijednosti likvidnih

rezervi dešava odmah i traje tokom stresnog perioda (3 mjeseca). U tržišnom scenariju se ne predviđa odliv likvidnih sredstava, osim likvidnih sredstava banaka zbog pretpostavke da je sektor banaka najosjetljiviji na promjene u tržišnim uslovima.

Idiosinkratski scenario ili scenario pasive Banke, se zasniva na eksternim događajima kao što je pogoršanje boniteta države ili internim negativnim događajima Banke koji mogu dovesti do pogoršanja reputacije. Ovaj scenario se zasniva na negativnim događajima na izvorima finansiranja Banke, putem odliva izvora sredstava. Vrijednost likvidnih rezervi (HOV) ostaje ista (ponder je 100%) osim HOV izdatih od Vlade Bosne i Hercegovine, Republike Srpske ili Federacije Bosne i Hercegovine. Na osnovu interno razvijene metodologije u NLB d.d. se određuje dinamika odliva depozita.

Kombinovani scenario obuhvata, tj. sumira efekte i tržišnog i idiosinkratskog scenarija. Shodno navedenom, kombinovani scenario pretpostavlja negativne efekte na vrijednost likvidnih rezervi (aktiva Banke) kao i na odlive izvora finansiranja (pasiva Banke).

Pored navedenih, Banka ima i lokalni scenario. Lokalni scenario se zasniva na kombinovanom scenariju. U odnosu na kombinovani, lokalni scenario je konzervativniji, tj. u njemu se pretpostavljaju veći ponderi na pojedinim stavkama aktive (HOV) i pasive (depoziti).

Za svaki od navedenih scenarija postoje sljedeći intenziteti negativnih (stresnih) događaja: moderate (umjeren), medium (srednji), severe (jak), very severe (vrlo jak) i extreme (ekstrem).

Prema rezultatima stres testova likvidnosti Banka ima dovoljno likvidnih rezervi u obliku gotovine, sredstava kod CB i hartija od vrijednosti za pokriće snažnih odliva u stres testovima u naredna tri mjeseca – ispunjava se optimalni nivo likvidnosti. Dnevno stanje likvidnih sredstava je dovoljno za pokriće svih unutar dnevnih stresnih odliva u domaćoj valuti, kao i u EUR, CHF i USD valuti. Indikator LCR ukazuje da su likvidne rezerve znatno iznad minimalnog nivoa za pokriće neto odliva u narednih mjesec dana.

Takođe, obaveza Banke je ispunjenje regulatornih likvidnosnih zahtjeva u svakom trenutku. U tom smislu Banka je usmjerena na prevazilaženje kratkoročnog poremećaja likvidnosti (LCR) i veći iznos stabilnog profila izvora sredstava u odnosu na sastav aktive i vanbilansnih aktivnosti (NSFR).

Pozicija likvidnosti Banke je na zadovoljavajućem nivou, čime je obezbijeđen adekvatan kontinuitet poslovanja. Rizik likvidnosti nije materijalno značajan. Banka ispunjava sve limite u pogledu likvidnosnih pokazatelja, tako da su svi limiti u okviru referentnih vrijednosti, te kontinuirana likvidnost nije ugrožena. Prilikom identifikacije i procjene rizika koji bi mogli da ugroze kontinuiranu likvidnost Banke, uzeti su u obzir svi rizici kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena.

LCR (Liquidity Coverage Ratio)

LCR (Liquidity coverage ratio) je definisan kako bi se osiguralo da finansijske institucije imaju potrebnu aktivu da prebrode kratkotrajne poremećaje likvidnosti. Banka je dužna da drži jednak ili veći iznos visoko likvidnih sredstava, kao što su gotovina ili obveznice, od potencijalnih odliva u periodu do 30 dana. Minimalni LCR u skladu sa Odlukom o upravljanju likvidnosti banaka jeste 100%. Stavke LCR izračuna su sljedeće:

- Zaštitni sloj likvidnosti
- Ukupni odlivi
- Prilivi u narednih 30 dana.

LCR na dan 31.12.2019. je iznosi 230%.

8. Izloženost po osnovu vlasničkih ulaganja Banke

Banka ne vrši ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti i u 2019. godini nije imala ulaganja u vlasničke vrijednosne papire. Vlasničke hartije od vrijednosti iz portfolija Banke su akcije stečene članstvom i ne kotiraju na berzi. U skladu sa MSFI9 Banka je ove HOV klasifikovala kao finansijsku imovinu mjerenu kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FV OCI). U 2019. godini Banka nije imala realizovanih dobitaka ni gubitaka po osnovu vlasničkih hartija od vrijednosti.

Prema Metodologiji vrednovanja finansijskih instrumenata NLB Banke a.d. Banja Luka, vlasničke hartije od vrijednosti koje ispunjavaju uslov aktivnog tržišta za datu hartiju od vrijednosti vrednuju se jednom mjesečno, na posljednji dan u mjesecu. Banka nema u svom portfoliju ovih HOV niti planira ulaganje u iste.

Vlasničke hartije od vrijednosti koje ne ispunjavaju uslov aktivnog tržišta vrednuju se minimalno jednom godišnje a po potrebi češće.

Vlasničke HOV u portfoliju Banke na dan 31.12.2019.

Vlasničke HOV kojima se ne trguje na berzi	nivo FV	broj akcija	knjigovodstvena vrijednost
SWIFT TELECOMMUNICATION	3	7	73.793
CENTRALNI REGISTAR HOV	3	1.640	164.000

9. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed promjene kamatnih stopa. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (IRRBB) jeste rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi može imati negativan uticaj na dobit, odnosno neto kamatni prihod, tj. ekonomsku vrijednost bankarske knjige.

Ekonomska vrijednost bankarske knjige jeste procjena sadašnje vrijednosti svih očekivanih neto novčanih tokova pozicija bankarske knjige, odnosno očekivanih novčanih tokova imovine umanjene za očekivane novčane tokove obaveza.

Politika upravljanja kamatnim rizikom uređuje aktivnosti koje Banka sprovodi u cilju praćenja i upravljanja kamatnim rizikom. Upravljanje kamatnim rizikom se sprovodi kroz ograničavanje potencijalnog gubitka Banke zbog promjena stranih i domaćih kamatnih stopa koje utiču na ekonomsku i tržišnu vrijednost Banke. Upravljanje kamatnim rizikom obuhvata sve bilansne i vanbilansne pozicije aktive i pasive osjetljive na promjene kamatne stope. Cilj Banke je održavanje izloženosti kamatnom riziku na održivom **niskom do umjerenom nivou**.

Banka ima uspostavljen sistem mjerenja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi koji obuhvata sve značajne izvore kamatnog rizika, a to su:

- rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa (engl. Repricing risk) – rizik kojem je Banka izložena zbog ročne neusklađenosti dospjeća (za fiksne kamatne stope) i ponovnog vrednovanja (za promjenljive kamatne stope) pozicija imovine, obaveza, te dugih i kratkih vanbilansnih pozicija u bankarskoj knjizi,
- rizik krive prinosa (engl. Yield curve risk) – rizik kojem je Banka izložena zbog promjene oblika i nagiba krive prinosa,
- rizik osnove (engl. Basis risk) – rizik kojem je Banka izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope,

- rizik opcije (engl. Optionality risk) – rizik koji proizilazi iz opcija, uključujući ugrađene opcije u kamatno osjetljive pozicije (npr. krediti sa mogućnošću prijevremene otplate, depoziti sa mogućnošću prijevremenog povlačenja i sl.) i
- rizika kreditnog spreda (marže) – rizik nastanka negativnih efekata vrednovanja portfolija hartija od vrijednosti (HOV) usljed promena kamatne stope prouzrokovane kreditnim rejtingom.

Metodologija mjerenja kamatnog rizika

Uticaj kamatnog rizika na bankarsku knjigu i poslovanje Banke prati se u Službi za strateško upravljanje rizicima. Prema Standardima rizika NLB Grupe, bankarskim članicama NLB Grupe nije dozvoljeno da imaju knjigu trgovanja, osim NLB d.d., Ljubljana

Kamatno osjetljive pozicije se prate unutar sljedećih segmenata:

- na nivou domaće valute,
- na nivou stranih valuta i to EUR, USD i CHF pojedinačno,
- na nivou ostalih valuta zbirno.

Izvori podataka koji služe za obračun kamatno osjetljivih pozicija su sljedeći:

- novčani tokovi iz glavnice (prilagođeno za stopu prijevremene otplate/povlačenja) za kamatno osjetljive bilansne i vanbilansne pozicije aktive i pasive, po preostalom dospjeću ili po datumu ponovnog određivanja kamatne stope (repricing),
- novčani tokovi NPL kredita (D i E kategorija, neto iznos), na osnovu očekivanog iznosa otplate.

Elementi standardizovanog okvira za izračun

Raspodjela novčanih tokova po vremenskim gepovima

Svi kamatno osjetljivi novčani tokovi glavnice aktive, obaveza i vanbilansa, koji su podložni standardizaciji, raspoređuju se u vremenske gepove, za svaku valutu pojedinačno. Raspored se vrši na sljedeći način:

- pozicije sa fiksnom kamatnom stopom - novčani tokovi se alociraju u vremenske gepove prema preostalom dospjeću, nisu podložni bihevioralnim opcijama; i
- pozicije s promjenljivom kamatnom stopom - novčani tokovi sa promjenljivim kamatnim stopama ili koji nisu predvidivi, raspoređuju se u vremenske gepove u skladu sa sljedećim datumom određivanja kamatne stope.

Pozicije koje nisu podložne standardizaciji uključuju depozite po viđenju (Non Maturing Deposits – NMD), kredite sa fiksnim kamatnim stopama koji su predmet rizika prijevremene otplate i oročene depozite koji su predmet rizika prijevremenog povlačenja.

Tretman depozita po viđenju (NMD)

Depoziti po viđenju predstavljaju glavni izvor finansiranja Banke. Smatra se da je veliki dio ovih depozita neosjetljiv na kamatne stope i time stabilan kroz vrijeme, minimalno sa aspekta budućih kretanja kamatnih stopa.

Banka pravi razliku između stabilnog i nestabilnog dijela NMD-a. Stabilan dio NMD-a je onaj dio za koji se sa visokim stepenom vjerovatnoće utvrdi da ostaje nepovučen iz Banke. CORE depoziti su dio stabilnih NMD-a koji vjerovatno neće biti povučeni iz Banke čak ni u uslovima značajnih promjena kamatnih stopa. Za upravljanje kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, Banka utvrđuje iznos i trajanje CORE depozita i raspoređuje ih u vremenske gepove. Ne CORE depoziti se alociraju na poziciju avista (vremenski gep po viđenju).

CORE depoziti se alociraju u vremenske gepove u skladu sa Metodologijom određivanja iznosa i perioda alokacije CORE depozita NLB Grupe (Methodology for determination and allocation of Core deposits).

Tretman pozicija sa bihevioralnim opcijama

Pozicije sa bihevioralnim opcijama su krediti koji su prijevremeno otplaćeni i depoziti koji su prijevremeno povučeni.

a) Krediti sa fiksnim kamatnim stopama koji su prijevremeno otplaćeni

Kreditni sa fiksnim kamatnim stopama koji su prijevremeno otplaćeni a koji ne prouzrokuju dodatne troškove dužnicima, u smislu naknade, moraju biti tretirani u skladu sa okvirom za tretman ovih kredita kako bi im se odredio način rasporeda novčanih tokova po vremenskim gepovima.

Banka koristi metodologiju za izračunavanje uslovne stope prijevremene otplate kredita (CPR) NLB Grupe, za svaki definisani scenario promjene kamatnih stopa. Brzina i dinamika prevremene otplate variraju u zavisnosti od šoka promjene kamatne stope u scenariju. Stope prijevremene otplate će uglavnom biti veće tokom perioda pada kamatnih stopa i niže tokom perioda rasta kamatnih stopa.

Stopa prijevremene otplate za svaki portfolio utvrđuje se u okviru dva pristupa:

1. Standardni pristup - za svaki portfolio CPR se određuje na godišnjem nivou i primjenjuje na svaki novčani tok prema dinamici otplate kredita.
2. Napredni pristup - za svaki portfolio, CPR i vrijeme prijevremene otplate se utvrđuju i primjenjuju na preostali rok dospjeća.

Banka izračunava vrijednost bihevioralnih opcija minimalno na osnovu šest propisanih standardizovanih scenarija šokova kamatnih stopa ili, ako je potrebno, na osnovu dodatnih scenarija, u skladu sa situacijom na finansijskim tržištima. Izračun stope prijevremene otplate se vrši kvartalno ili češće ako je potrebno.

b) Oročeni depoziti koji su prijevremeno povučeni

Prema regulatornim standardima i novčani tokovi oročenih depozita sa fiksnom kamatnom stopom se trebaju prilagoditi, budući da oni mogu biti predmet prijevremenog povlačenja, shodno uslovima prijevremenog razročenja koji se ugovaraju sa deponentom.

Tretman pozicija sa automatskim opcijama kamatnih stopa

Važan izvor rizika kamatne stope proizlazi iz promjene vremena i dinamike ili obima novčanih tokova usljed promjene tržišnih kamatnih stopa. Ovaj rizik se pojavljuje u obliku automatskih eksplicitnih ili ugrađenih opcija. Ove opcije omogućavaju vlasniku da iskoristi opciju koja utiče na novčane tokove finansijskog instrumenta. Automatske opcije koje su ugrađene u bankarske proizvode moraju biti pravilno tretirane u upravljanju kamatnim rizikom. U sadašnjem okruženju kamatnih stopa, najčešće korištene automatske opcije su tzv. „zero floor“ opcije na strani aktive (kupovna opcija), što je opcija koja štiti banke od pada kamatnih stopa, dok istovremeno omogućava povećanje prihoda od kamata u uslovima rastućih kamatnih stopa. Banka se nalazi u suprotnoj poziciji kada se na strani obaveza (prodajna opcija) primjenjuje ova opcija.

Za upravljanje kamatnim rizikom iz perspektive ekonomske vrijednosti kapitala, Banka računa dodatak za automatske opcije kamatnih stopa za kamatno osjetljive stavke, jer predstavljaju dodatni izvor izloženosti kamatnom riziku.

Banka izračunava vrijednost automatski opcija minimalno na osnovu šest propisanih standardizovanih scenarija šokova kamatnih stopa ili, ako je potrebno na, osnovu dodatnih scenarija, u skladu sa situacijom na finansijskim tržištima. Efekat automatskih opcija se dodaje promjeni indikatora EVE. Obračun se vrši na kvartalnoj osnovi ili češće ako je potrebno.

Tretman NPL-a

S obzirom na vrlo malu vjerovatnoću otplate NPL-a (potraživanja od D i E kategorije), Banka uključuje u vremenske gepove samo očekivane novčane tokove prema njihovoj planiranoj dinamici otplate.

U skladu sa EBA usmjerenjima, za upravljanje kamatnim rizikom uzima se samo neto iznos NPL-a prilikom alociranja očekivanih novčanih tokova po vremenskim gepovima.

Tretman vanbilansnih pozicija

Vanbilansne pozicije daju zajmoprimcima mogućnost povlačenja kreditne linije do određenog iznosa u određenom periodu. Banka računa stopu povlačenja pozicija vanbilansa za svaki segment.

Definisane su stope povlačenja za osam različitih segmenata proizvoda. Za dalji tretman izabrani su samo najznačajniji segmenti (segment Corporate i Retail). Na osnovu modeliranja predviđanja, izračunata je i primjenjena prosječna stopa povlačenja za period od jedne godine na kamatno osjetljivim pozicijama.

Izračun kamatnog rizika

Postoje različite metode za mjerenje rizika kamatne stope u bankarskoj knjizi, koji se odnosi na rizike za kapital Banke i dobit, a koji proizlazi iz uticaja kretanja kamatnih stopa (paralelnih i neparalelnih).

Tehnike koje Banka koristi za mjerenje rizika kamatne stope u bankarskoj knjizi su GAP analiza, vrijednost cijene od jedne bazne tačke (PV01), EaR (Earnings at Risk), ekonomska vrijednost kapitala (EVE) i analiza rizika kreditnog spreda.

Analiza GAP-a i rizika trajanja

GAP (gep) rizik je rizik koji proističe iz vremenskog perioda promene kamatnih stopa u strukturi bankarskih instrumenata. Rizik za Banku nastaje kada se kamatne stope na obaveze povećaju prije nego što se kamatne stope na strani aktive povećavaju ili obrnuto. Na taj način Banka je izložena negativnom uticaju na kamatnu maržu ili negativan uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala. Iznos rizika takođe zavisi od promjena u vremenskoj strukturi kamatnih stopa (paralelne ili neparalelne promjene).

Banka prati gep rizik na sljedeći način:

- **gep analiza** - kamatno osjetljive stavke se alociraju po individualnim vremenskim gepovima na osnovu kamatne gep metode. Banka mjeri otvorene pozicije po gepovima na mjesečnoj osnovi i primjenjuje definisane limite po gepovima.
- **analiza trajanja** - trajanje kamatno osjetljivih pozicija, koje obuhvata ponderisanu ročnost novčanih tokova. Trajanje se mjeri na način da se raspored dospjeća / ponovnog određivanja k.s. može koristiti za procjenu efekata promjene kamatnih stopa na ekonomsku vrijednost kapitala Banke primjenom pondera osjetljivosti na svaki vremenski gep. Obično se ovi ponderi zasnivaju na procjenama trajanja aktive i pasive koje spadaju u svaki vremenski gep. Veće trajanje je povezano sa značajnim uticajem na ekonomsku vrijednost i veću osjetljivost na prihod od kamata.

Gep analiza može se koristiti za izvođenje profila sadašnje vrijednosti promjene za jednu baznu tačku u kamatnim stopama (PV01). Ovaj metod nam daje informacije o disperziji izloženosti riziku u odnosu na profil promjene kamatne stope, ali ne kvantifikuje rizik.

Analiza osjetljivosti

Izloženost riziku kamatne stope može se mjeriti pomoću dvije komplementarne tehnike mjerenja, pristupa zarade/dobiti i pristupa ekonomske vrijednosti. **Glavne metode mjerenja osjetljivosti koje su komplementarne su promjene u ekonomskoj vrijednosti i mjerama zasnovanim na zaradama.**

a) EaR – pristup zasnovan na zaradama/dobiti (Earnings at Risk)

Metoda simulacije EaR analizira rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi u smislu zarade/dobiti. EaR mjeri gubitak neto kamatnog prihoda (NII) tokom određenog vremenskog perioda (1 godina) kao rezultat projektovanih promjena u rokovima dospjeća i / ili promjeni narednog datuma određivanja kamatne stope i / ili promjeni u iznosu pozicija u bankarskoj knjizi.

b) Ekonomska vrijednost kapitala (EVE)

Osetljivost ekonomske vrijednosti kapitala izračunava efekat promena kamatnih stopa na ekonomsku vrijednost aktive, pasive i vanbilansnih stavki bankarske knjige. EVE predstavlja sadašnju vrijednost neto budućih novčanih tokova i pruža sveobuhvatan pregled mogućih dugoročnih efekata promjene kamatnih stopa. Ekonomska vrijednost po odabranom scenariju kamatne stope se upoređuje sa ekonomskom vrijednošću po osnovnom scenariju.

Banka izračunava EVE korišćenjem standardne metodologije diskontovanja za dobijanje fer vrijednosti imovine, obaveza i vanbilansnih stavki, minimalno u okviru šest propisanih standardizovanih scenarija šokova kamatnih stopa ili više ako je potrebno, u skladu sa situacijom na finansijskim tržištima. Proračuni uzimaju u obzir bihevioralne i automatske opcije kao i raspodjelu depozita po viđenju. Obračun se vrši na mjesečnoj osnovi.

Za potrebe izračuna kamatnog rizika prema Odluci o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi od strane ABRS, Banka koristi EVE odnosno ekonomsku vrijednost bankarske knjige. Metodologija izračuna je dosta slična s tim da se za potrebe izvještavanja ABRS koristi definisan obrazac, popunjen u skladu sa instrukcijama ABRS.

Analiza osnovnog rizika

Osnovni rizik je rizik gubitka zarade/dobiti ili ekonomske vrijednosti bankarske knjige koji proizilazi iz nepotpune korelacije između promjena promjenljivih kamatnih stopa koje se naplaćuju ili plaćaju za različite finansijske instrumente, sa sličnim karakteristikama za određivanje narednog datuma promjene kamatne stope. Kada se promijene kamatne stope, razlike mogu uticati na novčane tokove i neto kamatnu maržu od kamatno osjetljivih pozicija sa sličnim rokom dospjeća ili sličnim datumima narednog određivanja k.s., kao rezultat promjena u spredovima koji su primljeni ili plaćeni na instrumente.

Ako aktiva i pasiva imaju isti rok dospjeća, još uvijek može postojati rizik kamatne stope u obliku osnovnog rizika.

Osnovni rizik je minimiziran praćenjem pozicija bankarske knjige, prema sljedećoj segmentaciji referentnih stopa:

- međubankarska ponuda (EURIBOR, LIBOR);
- fiksne kamatne stope (administrativne stope); i
- prinosi na državne obveznice.

Stavke koje nose istu referentnu stopu u vremenskim gepovima čine jednu poziciju. Rezultat ovog pristupa pokazuje gdje je Banka najizloženija.

Izračun rizika kreditnog spreda (CSRBB)

Kamatni rizik je usko povezan sa rizikom kreditnog spreda u bankarskoj knjizi. Ovo se odnosi na svaku promjenu na tržištu, likvidnost ili kreditne marže. CSRBB je vođen promjenama u očekivanim nivoima default-a ili promjenama tržišne likvidnosti, zbog čega novi standardi zahtijevaju da Banka posjeduje dodatni kapital i za kreditni spred. Ovaj rizik je još izraženiji u vremenima istorijski niskih nivoa kamatnih stopa i postoji rizik da rizik kamatne stope može značajno da se poveća kada se kamatne stope normalizuju. Zbog značajnog iznosa dužničkih hartija od vrijednosti, koje takođe predstavljaju rezerve likvidnosti, Banka mjeri i prati CSRBB kroz stres testove i analizu osjetljivosti.

Portfolio dužničkih hartija od vrijednosti u bankarskoj knjizi, segmentiranih kao FVOCI, podijeljen je u segmente koji imaju sličan profil kreditnog rizika. Scenarij za rizik kreditnog spreda u stresnim okolnostima pretpostavlja povećanje spredova, što rezultuje u nepovoljnim negativnim efektima vrednovanja.

Mjerenje CSRBB zahtjeva obračun internog kapitala pod ekonomskom i normativnom perspektivom.

Izračun je sljedeći:

• Ekonomska perspektiva

o CSRBB – vredovanje FVOCI portfolija hartija od vrijednosti – primjenjuje se scenario šoka i analiza osjetljivosti kreditnog spreda na FVOCI portfolio HOV sa trenutnim efektom na smanjenje ekonomskog kapitala.

• Normativna perspektiva

o CSRBB – vredovanje FVOCI portfolija hartija od vrijednosti - primjenjuje se scenario šoka i analiza osjetljivosti kreditnog spreda na FVOCI portfolio HOV sa trenutnim efektom na smanjenje regulatornog kapitala.

Stres test kreditnog spreda i analiza osjetljivosti se izvode mjesečno. Banka primjenjuje i CSRBB kroz proces interne adekvatnosti kapitala - ICAAP na kvartalnoj osnovi prema dodatno propisanim osnovnim i nepovoljnim scenarijima.

Interni sistem limita

Kao dio unaprijed definisanog Risk apetita Banke, implementiran je i sveobuhvatni okvir apetita za ograničavanje i kontrolu rizika kamatne stope. Maksimalno prihvatljiv uticaj volatilnosti kamatne stope na zarade/dobit i ekonomsku vrijednost, ogleda se u limitima.

Limiti koji se odnose na kamatno osjetljive bilansne i vanbilansne pozicije bankarske knjige definisani su EVE limitom, NII limitom i GAP limitom za otvorene pozicije.

- **EVE limit**

U skladu sa regulatornim zahtjevima i zahtjevima NLB Grupe koji se odnose na ekonomsku vrijednost kapitala, limiti su sljedeći:

1. **regulatorni limit promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige** – odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala **ne bi trebao biti veći od 20%**.
sistem ranog upozorenja (EWS) – promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala $\geq 17\%$.
2. **Interni limit** – limit se odnosi na ograničenje promjene ekonomske vrijednosti u okviru sedam predefinisanih scenarija šoka. Smanjenje ekonomske vrijednosti **ne bi trebalo biti manje od -8% osnovnog kapitala Banke**.
sistem ranog upozorenja (EWS) – promjena ekonomske vrijednosti u okviru sedam predefinisanih scenarija šoka $\leq -7\%$.

Regulatorni pokazatelj promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige se računa u skladu Odlukom ABRS o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi. Interni limiti se odnose na izračun promjene ekonomske vrijednosti u skladu sa metodologijom NLB Grupe. Prema NLB Grupi, kamatno osjetljive pozicije koje predstavljaju osnovu za izračun izloženosti kamatnom riziku uključuju pretpostavke za modeliranje: NMD, bihevioralne i automatske opcije, vanbilansne pozicije i očekivanu otplatu NPL-a.

- **EaR – NII limit**

Gubitak (promjena) neto kamatnog prihoda u slučaju promjene kamatne stope za 50 bp **ne smije biti manje od -3.5% osnovnog kapitala Banke**.

- **GAP limiti**

GAP limiti predstavljaju limite otvorene pozicije za svaki vremenski gep kao i za grupu gepova, kao zbir određenog broja odabranih pojedinačnih gepova. Dozvoljeno je prekoračenje limita po pojedinačnim gepovima sve dok limit za grupu gepova nije prekoračen, i obrnuto. Definisani limiti važe jednako za sve značajne valute a izračun otvorene pozicije uzima u obzir i alokaciju depozita po viđenju.

- **Limit kreditnog spreda**

Banka sprovodi stres test kreditnog spreda na portfolio hartija od vrijednosti u bankarskoj knjizi klasifikovanih kao FVOCI. Scenario pretpostavlja povećanje očekivanog kreditnog spreda za 100 bp u slučaju nepovoljnih okolnosti.

Indikator CSRBB **ne smije biti manji od -6% osnovnog kapitala Banke**. Limit za sistem ranog upozorenja je $\leq -5.5\%$.

Sveobuhvatni pregled limita:

Limiti izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi:

Efekti na ekonomsku vrijednost (EVE):

- regulatorni limit (+/- 200 bp) $\leq 20\%$ regulatornog kapitala
  - *EWS $\geq 15\%$ regulatornog kapitala*
- interni limit (u okviru 7 definisanih scenarija) $\geq -8\%$ osnovnog kapitala
  - *EWS $\leq -7\%$ osnovnog kapitala*

Efekat na kamatni prihod: promjena NII (50bp) $\geq -3.50\%$ osnovnog kapitala

GAP limiti su postavljeni za pojedinačne gepove i grupu gepova

Limit kreditnog spreda:

- CSRBB $\geq -6\%$ osnovnog kapitala
  - *EWS $\leq -5.5\%$ osnovnog kapitala*

Indikatori rizika kamatne stope Risk apetita Banke (rizik kamatne stope NII i EVE) na 31.12.2019. godine prikazani su u tabeli ispod:

Indikator	Racio	Risk apetit	Nivo rizika				31.12.2019.
			nizak	umjeren	srednji	visok	
Rizik kamatne stope NII (50bp)	NII kao % kapitala	<=3.5%	<2%	2%-4%	4%-6%	>6%	0.32%
EVE	EVE	<=8%	<5%	5%-10%	10%-15%	>15%	-3.57%

Stresni scenariji za kamatni rizik

Metodologija scenarija kamatne stope predviđa potencijalnu promjenu u nivou i obliku krivulja prinosa kamatnih stopa i promjene u odnosu između kamatnih stopa u svrhu izračunavanja osnovnog rizika. Primarni cilj scenarija kamatnih stopa je mjerenje njihove izloženosti i ranjivosti na rizik kamatne stope u smislu promjena ekonomske vrijednosti i zarade.

Scenariji kamatnih stopa generišu se prema tri glavne svrhe:

- scenariji šoka – primjenjuju se različiti tipovi šoka krive prinosa,
- stresni scenariji – primjenjuju se osnovni i nepovoljni scenariji,

Šok scenariji kamatnog rizika koji se koriste u Banci za izračun paralelnog i neparalelnog rizika gepova su:

- paralelni šok na gore – paralelno povećanje kamatnih stopa od 1 i 200 bp,
- paralelni šok na dole – paralelno smanjenje kamatnih stopa od 1 i 200 bp,
- steepener šok – kratkoročne k.s. se smanjuju dok se dugoročne povećavaju,
- flattener šok – kratkoročne k.s. se povećavaju dok se dugoročne smanjuju,
- šok povećanja kratkoročnih kamatnih stopa,
- šok smanjenja kratkoročnih kamatnih stopa.

Banka priprema šest gore pomenutih šok scenarija kako bi obuhvatila paralelne i ne-paralelne rizike za EVE za svaku materijalno značajnu valutu. Pozicije bankarske knjige se takođe tretiraju scenarijom neparalelnog pomjeranja krive prinosa, kao ekstremnijim scenarijom (gde svaka promjena krive ima negativan ekonomski efekat u svim vremenskim gepovima). Scenarij se zasniva na istorijskim promjenama krive i standardnim devijacijama. Drugi neparalelni scenario pretpostavlja drugačiji oblik krive prinosa (normalan, inverzan i sl.).

Banka vrši izračun izloženosti kamatnom riziku na osnovu metodologije kamatnih razmaka, koja se zasniva na novčanim tokovima u određenom vremenskom intervalu po principu:

- preostalog dospjeća (u primjeru ugovora sa fiksnom kamatnom stopom),
- datuma ponovnog određivanja visine kamatne stope (datum repricing-a) – u primjeru varijabilne kamatne stope.

Rezultat najnepovoljnijeg stresnog scenarija predstavlja interni kapitalni zahtjev za kamatni rizik u bankarskoj knjizi.

Na području kamatnog rizika a za potrebe ICAAP-a, Banka vrši stres test simulacije paralelnog kretanja kamatne krivulje za 100 bazičnih poena. Efekat simulacije ne smije preći 3.50% osnovnog kapitala Banke na osjetljivost neto kamatnog prihoda (NII). Pri izračunu navedenih pokazatelja u obzir se uzima alokacija CORE depozita po viđenju. Izloženost Banke indikatoru kamatnog rizika NII na dan 31.12.2019. godine je bila u skladu sa limitom definisanim u Risk apetitu Banke.

Shodno rezultatima stres testova, indikatori kamatnog rizika ukazuju na povećanje rizika izloženosti kamatnom riziku zbog veće neusklađenosti u dospjećima između kamatno osjetljive aktive i pasive.

Prethodno navedeno je jednim dijelom posljedica trenda smanjenja kamatnih stopa i koncentracije pasive na sredstvima po viđenju. Izloženost kamatnom riziku je i dalje u okviru limita NLB Grupe i ABRS. U cilju sprečavanja daljeg rasta i kontrole rizika kamatne stope Banka je tokom 2019. godine vršila mjesečne projekcije pokazatelja EVE za naredni dvomjesečni period. Cilj projekcija je da se proaktivno upravlja kamatnim rizikom, tj. da se izloženost Banke usmjerava na način koji neće dovesti do prekoračenja limita EVE.

Rizik modela

Rizik modela se odnosi na rizik kojem je Banka izložena zbog upotrebe internih modela za podršku upravljanja rizicima i donošenje poslovnih odluka. Rizik modela proizilazi iz mogućnosti da su rezultati modela suprotni od očekivanih i da na pravi način ne predstavljaju odnose među varijablama, što može dovesti do netačnih odluka i poslovne štete za Banku. Takođe je moguće da se odnosi između varijabli vremenom mijenjaju - ovaj fenomen poznat kao vremenska invarijantnost parametara je normalno prisutan u makroekonometrijskom modeliranju.

Najčešći uzroci rizika modela su pogrešna formulacija modela, pogrešna specifikacija i pogrešno određivanje parametara (npr. upotreba neprikladnih ili pogrešnih modelskih ulaza).

Za upravljanje kamatnim rizikom trenutno se koriste sljedeći modeli:

- određivanje uslovne stope prijevremene otplate za kredite sa bihevioralnim opcijama,
- određivanje stope povlačenja za vanbilansne stavke.

Proaktivno upravljanje kamatnim rizikom

Banka mjesečno vrši projekcije kretanja indikatora kamatnog rizika za naredni dvomjesečni period.

Izveštavanje

Izračun i izveštavanje o izloženosti kamatnom riziku sprovodi se u okviru kontrolne funkcije upravljanja rizicima. Rezultati su prikazani na način da su efekti svih pretpostavki, parametara i nalaza prikazani u izvještajima. Informacije i prateći detalji omogućavaju procjenu osjetljivosti Banke na promene tržišnih uslova i drugih važnih faktora rizika.

10. Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala - ICAAP

Pored minimalnih regulatornih zahtjeva za kapitalom koji se odnose na pokriće kreditnih, tržišnih i operativnih rizika, Banka sprovodi Proces interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) kojim identifikuje sve rizike kojima je izložena, ili kojima bi mogla biti izložena, i utvrđuje neophodan kapital za pokriće svih rizika.

Glavni cilj ICAAP procesa je da se osigura adekvatan nivo kapitala i održivost poslovanja. Svrha ICAAP-a je da se na kontinuiranoj osnovi obezbijede efektivne i sveobuhvatne strategije, politike, procedure i procesi na osnovu kojih se procjenjuje i održava iznos, tip i distribucija (potrošnja) kapitala Banke koji će koristiti za pokriće svih kategorija rizika kojima je Banka izložena ili kojima bi mogla biti izložena. ICAAP predstavlja ključnu ulogu u kontinuitetu poslovanja i održavanju adekvatne kapitalizacije Banke. Za adekvatno sprovođenje procesa prvenstveno je odgovoran Nadzorni odbor i Uprava Banke.

Prilikom definisanja ICAAP-a Banka je uzela u obzir eksterne faktore koji mogu dovesti do pogoršanja poslovanja (ekonomsku situaciju u zemlji i okruženju, političku situaciju, kretanje deviznih kurseva i sl.) kao

i interne faktore, specifične samo za Banku (reputaciju, pravni rizik, usklađenost sa propisima, kontinuitet poslovanja, eksternalizaciju).

ICAAP proces se provodi u skladu sa Odlukom ABRS o postupku interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) minimalno jednom godišnje a ukoliko dođe do značajnih promjena u okruženju ili izloženosti rizicima i češće.

Banka sastavlja sljedeće izvještaje o ICAAP-u:

- kvantitativni izračun ICAAP kapitalnih zahtjeva – izvještaj se sastavlja kvartalno a dostavlja se ALCO odboru, Upravi Banke i Nadzornom odboru. Izvještaj sadrži pregled internih kapitalnih zahtjeva po svim kategorijama rizika kao i limite iz Plana oporavka.
- sveobuhvatni ICAAP Izvještaj po Metodologiji ABRS – izvještaj se sastavlja godišnje (po potrebi i češće) i dostavlja se Upravi Banke, Nadzornom odboru i ABRS.
- ICAAP Priručnik – sveobuhvatni izvještaj o ICAAP-u koji usvaja Nadzorni odbor a sadrži sve elemente kao i ICAAP Izvještaj za ABRS.

Identifikacija rizika i ocjena njihove značajnosti predstavljaju prvu ključnu komponentu ICAAP procesa u Banci. Ovim procesom se identifikuju ključni rizici i njihov značaj na osnovu sveobuhvatnog pristupa. Osnovna svrha ovog procesa je da se obezbijedi transparentnost i razumijevanje postojećih i potencijalnih rizika Banke. Proces uključuje sljedeće:

- **identifikaciju** postojećih i potencijalnih rizika,
- **ocjenu** značajnosti svake kategorije i potkategorija rizika.

Identifikacija rizika se zasniva na rizičnom profilu Banke. Faktori koji su uzeti u obzir prilikom određivanja materijalno značajnih kategorija rizika su poslovni model Banke, ciljevi Risk apetita, iskorišćenost limita i uticaj odgovarajuće kategorije rizika na poslovanje Banke. Takođe, pojedine kategorije rizika su određene na osnovu eksternih faktora, kao što je makroekonomsko okruženje, ekonomski trendovi i politička situacija.

Proces identifikacije rizika se obično izvodi na godišnjem nivou a po potrebi i češće. Ako se bilo kakve značajne promjene jave u Profilu rizika ili strategiji Banke u toku godine, procjena rizika se revidira i razmatra.

Banka klasifikuje rizike u šest osnovnih kategorija, među kojima su definisane potkategorije (ukupno 33) u cilju identifikacije/analize svake kategorije rizika u svim relevantnim područjima. Osnovne kategorije rizika su:

1. kreditni rizik (rizik default-a, rizik migracije, rizik individualne koncentracije, rizik sektorske koncentracije, valutno indukovani kreditni rizik, rizik kolaterala),
2. tržišni rizik (devizni rizik, rizik kreditnog spreda),
3. rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi (NII osjetljivost, osjetljivost ekonomske vrijednosti kapitala (EVE), rizik ponovnog određivanja cijene (repricing), rizik gepa kamatne stope, osnovni (Basis) rizik, rizik opcije),
4. rizik likvidnosti (rizik kratkoročne (tržišne) likvidnosti, rizik spreda (raspona) finansiranja, rizik koncentracije finansiranja, rizik unutardnevne likvidnosti),
5. operativni rizici (interne prevare, eksterni štetni događaji, pravni rizik, OR povezan sa IT (cyber risk), rizik usklađenosti (compliance), rizik novih proizvoda, rizik modela) i
6. ostali rizici (strateški rizik, rizik reputacije, rizik profitabilnosti, racio finansijske poluge, rizik zemlje, rizik kapitala, rizik eksternalizacije, rezidualni rizik).

Banka je definisala rizike u Politici upravljanja rizicima u NLB Banci a.d. Banja Luka, kao i u Registru rizika koji je sastavni dio Politike upravljanja procesom interne procjene adekvatnosti kapitala.

Registar rizika se koristi kao osnov za **identifikaciju rizika** tokom ICAAP procesa. Sadrži spisak svih kategorija i potkategorija rizika kojima je Banka izložena ili kojima bi mogla biti izložena. Služba za strateško upravljanje rizicima ažurira Registar a Uprava Banke je ovlaštena za usvajanje dokumenta na prijedlog Službe za strateško upravljanje rizicima.

Na osnovu identifikacije svih rizika kojima je Banka izložena ili kojima bi mogla biti izložena vrši se određivanje njihove značajnosti kao i ocjena značajnosti (od 0 do 4). Materijalno značajni rizici se primarno određuju na osnovu poslovnog modela Banke i Risk apetita. Takođe, pojedine kategorije rizika su određene na osnovu eksternih faktora, kao što je makroekonomsko okruženje, ekonomski trendovi i politička situacija.

Ocjenjivanje značajnosti se vrši na osnovu stvarnog stanja, tj. stvarne izloženosti Banke rizicima, kao i potencijalni značaj uključujući i potrošnju kapitala. Ukoliko je primjenljivo, za potkategorije rizika se prati koliko su se približili limitima, tj. koliko je potrošnja ograničenja limitima te se na osnovu toga određuje koja im je ocjena značajnosti. Za određene rizike, za koje ne postoje limiti ili ih je teško kvantifikovati, korištena je ekspertska procjena. Za ovakve rizike vodila se diskusija o njihovoj značajnosti na više organizacionih nivoa, te je konačna ocjena dobijena kao rezultat konačnih diskusija. Potkategorije rizika ocjenjuju se ocjenama od 0 do 4 sa sljedećom skalom:

≤ 1	Nizak rizik
>1 i ≤ 2	Nizak do umjeren rizik
> 2 i ≤ 3	Umjeren do visok rizik
>3 i ≤ 4	Visok rizik

Ocjena značajnosti za svaku kategoriju rizika je dobijena kao prosječna vrijednost ocjena svake podkategorije rizika u okviru date kategorije rizika. Prilikom ocjene značajnosti rizika Banka uzima u obzir sve relevantne faktore svake podkategorije rizika kao što su: orijentaciju poslovanja Banke iz Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima i tolerancija na rizike iz Risk apetita, uticaj rizika na ostvarenje Plana Banke, pojedinačnu izloženost rizicima, indikatore (racio pokazatelje) rizika, približavanje i eventualno probijanje definisanih limita i ciljnih vrijednosti, istorijski podaci o ostvarenim gubicima od rizika, uticaj i kretanja u makroekonomskom okruženju kao i političku i ekonomsku situaciju u zemlji.

Za svaku identifikovanu kategoriju značajnih rizika, Banka na osnovu internih metodologija utvrđuje interne kapitalne zahtjeve. Prilikom izračuna internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik Banka koristi internu Metodologiju, međutim kod konačnog izračuna kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik u okviru ICAAP procesa, primjenjuje se princip konzervativnosti na način da se uzme veći iznos kapitalnih zahtjeva između regulatorno i interno utvrđenih kapitalnih zahtjeva. Na ovaj način se na najbolji način neutrališe loša praksa prelijevanja (kompenzacije) kapitalnih zahtjeva između i u okviru rizika.

Banka kontinuirano sprovodi **stres testiranje**, minimalno jednom godišnje, a u zavisnosti od kategorije rizika i češće. Cilj sprovođenja stres testiranja je procjena potencijalnih štetnih događaja na finansijsko stanje i kapital Banke (forward looking tehnika). Testiranje otpornosti na stres je sastavni dio procesa upravljanja rizicima a rezultati sprovedenih testiranja se koriste kao osnov za donošenje poslovnih odluka i preduzimanje mjera na odgovarajućim organizacionim nivoima, uključujući i strateške poslovne odluke u vezi sa planiranjem kapitala i likvidnosti Banke.

Pored regularnih stres testova Banka sprovodi i obrnuto stres testiranje.

Stres testovi se sprovode za sljedeće kategorije rizika:

- rizik likvidnosti,
- kamatni rizik u bankarskoj knjizi,
- kreditni rizik,
- rizik koncentracije,
- devizni rizik,
- rizik kreditnog spread-a,
- rizik profitabilnosti,
- rizik reputacije i
- operativni rizik.

Priprema i redovno godišnje ažuriranje ICAAP Priručnika u Banci uzima u obzir sljedeće:

- Identifikaciju i mjerenje rizika u skladu sa rizičnim profilom Banke,
- Određivanje metodologija za procjenu internih kapitalnih zahtjeva,
- Određivanje scenarija testiranja otpornosti na stres,
- Utvrđivanje ICAAP limita za materijalno značajne rizike,
- Opis internih kontrola u ICAAP-u,
- Budžetiranje i planiranje kapitala (ICAAP i Risk Appetite perspektiva),
- Redovno izvještavanje i praćenje ICAAP-a,
- Integracija ICAAP-a u proces donošenja odluka.

11. Postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti - ILAAP

Banka uspostavlja Interni postupak procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) s ciljem da se osigura sveobuhvatno upravljanje rizikom likvidnosti i sveobuhvatna procjena adekvatnosti interne likvidnosti na pojedinačnom i konsolidovanom nivou.

Cilj ILAAP-a je da obezbijedi Banci strategije, politike, procese i sisteme za identifikovanje, mjerenje, upravljanje i praćenje rizika likvidnosti u odgovarajućim vremenskim periodima, uključujući i unutardnevnu likvidnost, koji moraju obezbijediti da Banka zadrži odgovarajuće likvidnosne rezerve u svakom trenutku. Svrha ILAAP-a je da Banka kontinuirano i samostalno, na interno propisane načine, procjenjuje adekvatnost likvidnosti i izvora finansiranja.

Karakteristike ILAAP-a:

1. ILAAP je rezultat značaja kontinuirane likvidnosti za poslovanje Banke;
2. ILAAP treba da obezbijedi adekvatnu likvidnost Banke u svakom trenutku;
3. ILAAP sve aktivnosti realizuje putem odgovarajuće prateće dokumentacije;
4. ILAAP se realizuje samostalno pri čemu je način provođenja prilagođen poslovnom modelu Banke;
5. ILAAP se provodi kontinuirano, a poseban značaj dolazi do izražaja prilikom značajnih promjena u poslovnom, regulatornom ili širem makroekonomskom okruženju ili drugim faktorima koji direktno ili indirektno utiču na likvidnost Banke;

Banka jednom godišnje, sastavlja Izvještaj o postupku interne procjene adekvatnosti likvidnosti u kojem se nalazi sveobuhvatan opis i rezultat ILAAP-a.

ILAAP uključuje dva glavna dijela koji se bave kvalitativnim elementima i kvantitativnim elementima procesa. Kvalitativni elementi opisuju upravljanje koje se odnosi na upravljanje rizicima s naglaskom na rizik likvidnosti. Razrađuje ključne aspekte rizika kao što su sklonost preuzimanju rizika, profil rizika, strategije, postupci i mjere. Kvantitativni dio daje uvid u potrebne minimalne limite i druge alate za praćenje kao osnov za kvalitativno ocjenjivanje pozicije likvidnosti. Rizik likvidnosti u smislu troškova i koristi je ugrađen u cijene proizvoda i mjerenje uspješnosti različitih poslovnih jedinica. Interni sistem raspodjele troškova i koristi likvidnosti omogućuje usklađivanje podsticaja rizika s izloženosti riziku likvidnosti za svaku poslovnu jedinicu.

S obzirom na okruženje s vrlo niskim (negativnim) kamatnim stopama i ograničene mogućnosti ulaganja, Banka se suočava sa viškom likvidnosti. U takvom okruženju Banka posvećuje puno pažnje strukturi i koncentraciji rezervi likvidnosti, imajući u vidu takođe moguća štetna negativna kretanja na tržištu. Kako bi se promptno pratili i procjenjivali rizici u takvim za Banku relevantnim okolnostima, koje se odnose na suvereni i finansijski sektor, sistem ranog upozoravanja (EWS) na nivou NLB Grupe predstavlja važan alat za upravljanje rizicima.

Korištenjem modela bodovanja likvidnosti, relevantni pokazatelji likvidnosti se redovno kontrolišu, uključujući praćenje core depozita, pri čemu se posebna pažnja posvećuje strukturi i stabilnosti različitih segmenata.

Upravljanje rizikom likvidnosti zasnovano je na pristupima i metodama usmjerenim u budućnost. Tehnike usmjerene u budućnost kao što su analize različitih scenarija i stres - testovi omogućavaju identifikaciju potencijalnih rizika. Ukoliko stres testovi ne pokazuju potencijalne prijetnje za likvidnost Banke, ILAAP proces se obavlja jednom godišnje. Identifikacijom ključnih izvora rizika likvidnosti u slučaju prekoračenja definisanih limita internim sistemom limita, Banka pristupa reviziji ILAAP procesa češće u zavisnosti od dinamike prekoračenja pokazatelja koji se prate.

U ILAAP proces su uključene sve organizacione jedinice Banke. Interna revizija Banke najmanje jednom godišnje vrši procjenu adekvatnosti uspostavljenog ILAAP-a.

12. Podaci o bankarskoj grupi

NLB Banka a.d. Banja Luka je podređeno društvo u većinskom vlasništvu NLB d.d. sa sjedištem u Ljubljani (99,85%) koja sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standarima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI).

NLB Banka a.d. Banja Luka nema podređenih društava i ne sačinjava izvještaje na konsolidovanoj osnovi.

13. Založena i nezaložena imovina Banke

Na dan 31.12.2019. godine Banka nema založene imovine.

Vrsta imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost založene imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost nezaložene imovine
Dati krediti	-	848.234
Ulaganja u dužničke instrumente	-	286.575
Ulaganja u vlasničke instrumente	-	238
Ostalo	-	428.352

Napomena: Finansijske informacije o Banci objavljene su u Godišnjem finansijskom izvještaju Banke za 2019. godinu koji je objavljen na sajtu Banke www.nlb-rs.ba.

Skraćenice

Skraćenice korištene u Izvještaju:

- ABRS** Agencija za bankarstvo Republike Srpske
- ALCO** Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (Asset Liability Committee)
- BPV** Vrijednost baznog boda (Basis-Point-Value)
- CCF** Faktor kreditne konverzije (Credit Conversion Factor)
- CPR** Uslovna stopa prijevremene otplate kredita (Conditional Prepayment Rate)
- CIR** Odnos troškova i prihoda (Cost Income ratio)
- CSRBB** Rizik kreditnog spread-a bankarske knjige (Credit Spreads Risk Banking Book)
- EAD** Izloženost u momentu neizvršenja (Exposure at Default)
- EaR** (Earning at Risk) Pristup simulacije zasnovan na zaradama/dobiti
- ECL** Očekivani kreditni gubici (Expected Credit Losses)
- EL** Očekivani gubitak (Expected Loss)
- EVE** Ekonomska vrijednost kapitala (Economic Value of Capital)
- EWS** Sistem ranog upozorenja (Early Warning System)
- FCF-E** Slobodni novčani tok prema kapitalu (Free Cash Flow to Equity)
- FCF-F** Slobodni novčani tok prema preduzeću (Free Cash Flow to Firm)
- FVOCI** Finansijska imovina mjerena kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
- HOV** Hartije od vrijednosti
- ICAAP** Interna procjena adekvatnosti kapitala
- ICL** Intensive care list (lista za intenzivno praćenje)
- ILAAP** Interna procjena adekvatnosti likvidnosti
- IRRBB** Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (Interest Rate Risk in the Banking Book)
- IS** Informacioni sistem
- IT** Informacione tehnologije
- LICO** Komisija za upravljanje rizikom likvidnosti (Liquidity Committee)
- KM** Konvertibilna marka
- KPI** Ključni pokazatelji performansi (Key Performance Indicators)
- KRI** Ključni pokazatelji rizika (KRI)
- LCR** Racio likvidnosne pokrivenosti (Liquidity Coverage Ratio)
- LECL** Očekivani kreditni gubici tokom živonog vijeka (Lifetime Expected Credit Losses)
- LGD** Očekivani gubitak (Loss Given Default)
- LTD** Odnos kredita i depozita (Loan to Deposit ratio)
- MRS** Međunarodni računovodstveni standardi
- MSFI** Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja

NII Neto kamatni prihod (Net Interest Income)

NMD Tretman depozita po viđenju (Non-maturity Deposits)

NPE Izloženost u neizvršenju (Non Performing Exposure)

NPL Problematični plasmani (Non Performing Loans)

NSFR Neto stabilni koeficijent finansiranja (Net Stable Funding Ratio)

PD Vjerovatnoća neizvršenja (Probability of Default)

POCI Kupljena ili novoformirana kreditno obezvrijeđena finansijska sredstva (Purchased and Originated Credit-Impaired Financial Assets)

RA Apetit za rizik (Risk Appetite)

RICO Odbor za praćenje rizika (Risk Committee)

ROE Povrat na kapital (Return on equity)

RWA Rizikom ponderisana aktiva (Risk Weighted Assets)

WL Lista za praćenje (Watch List)